

Megrendelő:

Onga Városi Önkormányzat

Onga

Rózsa u. 18.

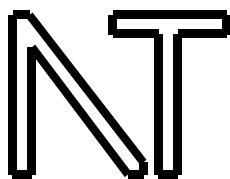
3562

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Véleményezési dokumentáció

Tervező:

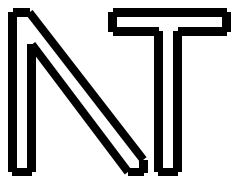
NÉMETH ÉS TÁRSA

Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Miskolc, 2017. augusztus-szeptember hó

Onga Településképi Arculati Kézikönyv

NÉMETH ÉS TÁRSA

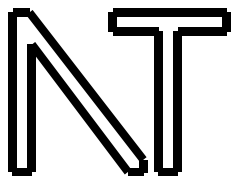
Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Aláírólap

Onga Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

NÉMETH ÉS TÁRSA

Építészeti és Településrendezési Tervező Iroda Bt.

3521 Miskolc, Miskolci u. 48.

Tartalomjegyzék

Onga Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

Polgármesteri köszöntő

Onga Településképi Arculati Kézikönyv

Véleményezési dokumentációjához

Tisztelt Olvasó!

Egy település hangulatát meghatározzák az épületek, melyek részei a hely kulturális örökségének, erős identitásának. Egy új épület megváltoztatja a tájat, ezért tervezésekor figyelembe kell venni annak hosszú távú hatását környezetére. Mindehhez azonban elengedhetetlen a helyi építészeti karakter ismerete. Ehhez kíván segítséget nyújtani a Településképi Arculati Kézikönyv, mely közérthető módon ismerteti azon jól meghatározható technikákat és eljárásokat, amelyek alkalmazásával Onga város karakteréhez jobban igazodó, értékálló épület építhető.

A Kézikönyv nem direktíva, sokkal inkább segítség kíván lenni, a benne foglalt rajzos útmutató ajánlásaival demonstrálva a települési hagyományokba illeszkedő építés egy-egy lehetséges módját. Az itt szereplő ajánlások ezért nem kötelező érvényűek, ahogy egy "illemkódex" megsértésének sem jogi következményei vannak. Nem tartalmazza és nem helyettesíti a vonatkozó szabályokat és törvényi előírásokat, de az előbbiekhöz illeszkedő ajánlásaival segít védeni és erősíteni Onga építészeti arculatát.

Magyarországon az örökségvédelem a helyi közösségek feladata, ám minden terv, védelmi stratégia annyit ér, amennyit a helyben lakók megvalósítanak belőle. Ezért fontos, hogy minél több helyi lakos részt vegyen települése építészeti és természeti értékeinek megőrzésében, alakításában, mert csak így biztosítható a hosszú távú védelem és fejlődés.

Reményeink szerint Kézikönyvünk nem egy mereven lezárt, egyszeri vállalkozás, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés. Ahogy a település története is továbbírásra vár, úgy jelen oldalak is egy, az utódok által folytatható, de akár át is írható folyamatos krónika első lapjai csupán. Ezért, ha újabb arra érdemes alkotás születik, az bekerülhet, sőt be is kell kerüljön majd a Kézikönyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője és kivitelezője, valamint a település egyaránt.

Dr. Madzin Tibor
polgármester

1./ Bevezetés:

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyvet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) szerinti tartalmi követelménnyel kell elkészíteni, meghatározva a településképi jellemzőket, településrészek arculati jellemzőit és értékeit, a minőségi formálásra vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 4. § (2) bekezdése értelmében: „(2) A kézikönyv a – települések természeti és épített környezete által meghatározott – településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. A kézikönyv feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.”

A települések fejlesztésekor már nem csupán egyes műemléképületek, épületegyüttesek, utcák, terek védelme a cél, hanem az egész épített települési környezet és az azt befogadó táji környezet integrált védelme, azaz a településkép védelme.

A társadalmi-gazdasági változások, a környezetünket alkotó elemek átépítésével, pusztulásával, lebontásával járhat, ez az élet természetes velejárója. Fontos ezért megnevezni a meglévő épített, illetve táji és természeti környezet azon részét, melyet meg kívánunk őrizni. A megőrzés akkor hatékony, ha a helyi közösség felé kellően meg tudjuk indokolni annak szükségességét, hogy a védelem nem csak történeti szempontból fontos, hanem azért is, mert a meglévő települési környezet az identitástudatot erősíti.

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítésének célja az, hogy Onga város települési értékeinek bemutatásán keresztül tárja fel a város szépségeit, és hívja fel lakosságának figyelmét az épített és táji környezet kiemelkedő értékeire.

A bemutatott értékeken keresztül tudunk a jövő számára utat mutatni a városi környezet fejlődéséhez.

A kézikönyv szemléletformáló jellegű dokumentum, mely a környezetünkben található értékeket a teljesség igényére törekedve foglalja össze, egyúttal felhívja jelenlétükre, és várost alkotó, településképi jelentőségére, szerepére a figyelmet.

Kiemelt szempontnak tartjuk, hogy a meglévő adottságainkat figyelembe véve illeszkedjünk a településképi, településkarakter kialakult rendszeréhez, tovább fejlesztve azt.

A Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) elkészítésével, annak ajánlásaival a városban élők számára szeretnénk iránymutatást adni személyes álmaik és építési szándékuk minél jobb színvonalú megvalósításához. A kézikönyvben meghatározzuk - a település építészettörténeti múltján keresztül bemutatjuk - városunk jellemző, a jövőbeni tervek készítésének alapjául szolgáló arculatát, az eltérő karakterű településrészek kijelölésével.

A településkép vagy az utcakép az oda tervezett épületektől lesz szép, harmonikus. Az épület ne csak önmagában legyen szép, hanem a környezetével együtt, azzal összhangot alkotva.

Mindezek alapján az arculati kézikönyv ajánlásokat tesz az építetők, tervezők számára az illeszkedés szabályaira, s teszi mindezt a város közösségének bevonásával, remélhetőleg aktív közreműködésével.

2./ A település bemutatása:

a./ település elhelyezkedése:

Onga az északi szélesség $48^{\circ} 07' 09''$ és keleti hosszúság $20^{\circ} 54' 18''$ fokán elhelyezkedő, Északkelet-magyarországi, Borsod-Abaúj-Zemplén megye Miskolci járásának, az Alföld és az Északi középhegység határán, a Hernád völgyében lévő városi rangú, jellemzően sík felszínű település.

a település elhelyezkedése Magyarország és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén

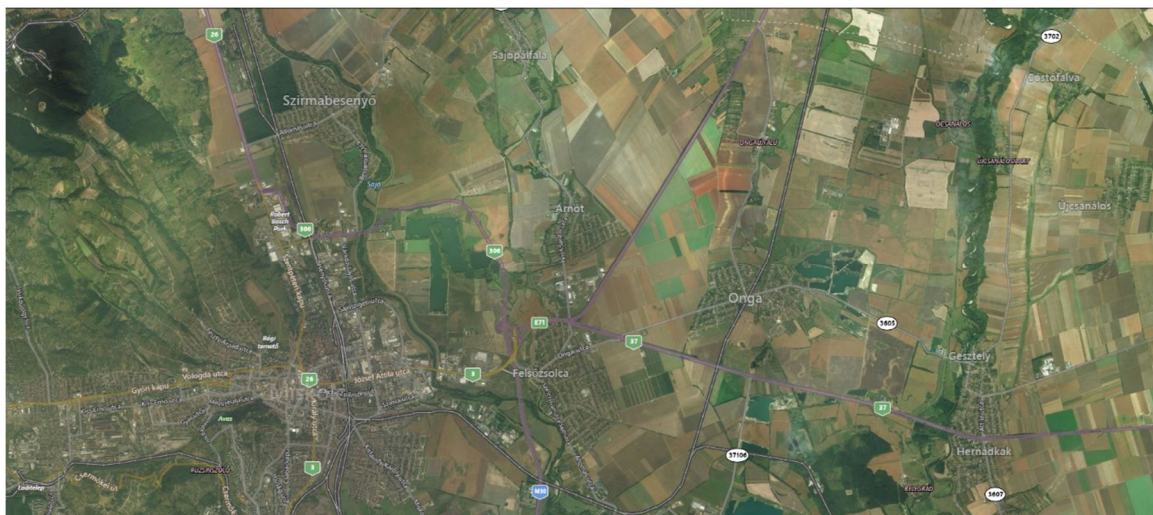
A település része Ócsanáros és Ongaújfalu, területének szélén halad át a 3-as számú országos és 37-es számú térségi főközlekedési út, valamint a 90-es számú Miskolc-Felsőzsolca-Hidasnémeti vasúti szárnyvonal. A település igazgatási és központi belterületét K-Ny-i irányba átszeli 3605 számú Felsőzsolca-Bekecs, valamint É-D-i irányba a 3701 számú Onga-Szikszó összekötő út. Ócsanáros a 37137-es számú bekötőúton keresztül érhető el. Az országos főközlekedési út,- és vasútkapcsolat révén a város a nemzetközi közlekedési hálózatba kapcsolódik. A település központi belterületét a Bársonyos patak szeli ketté, közigazgatási határát K felől a Hernád folyó határolja.

A város területe $31,9 \text{ km}^2$, népessége (2015. 01. 01.) 4746 fő, népsűrűsége $151,29 \text{ fő/km}^2$.

Magyarország tájainak rendszertani felosztása alapján a település az Alföld nagytáján, az Észak-alföldi hordalékkúp síkság középtáján belül az 1.9.32. kódszámú Sajó-Hernád-sík kistáj része.

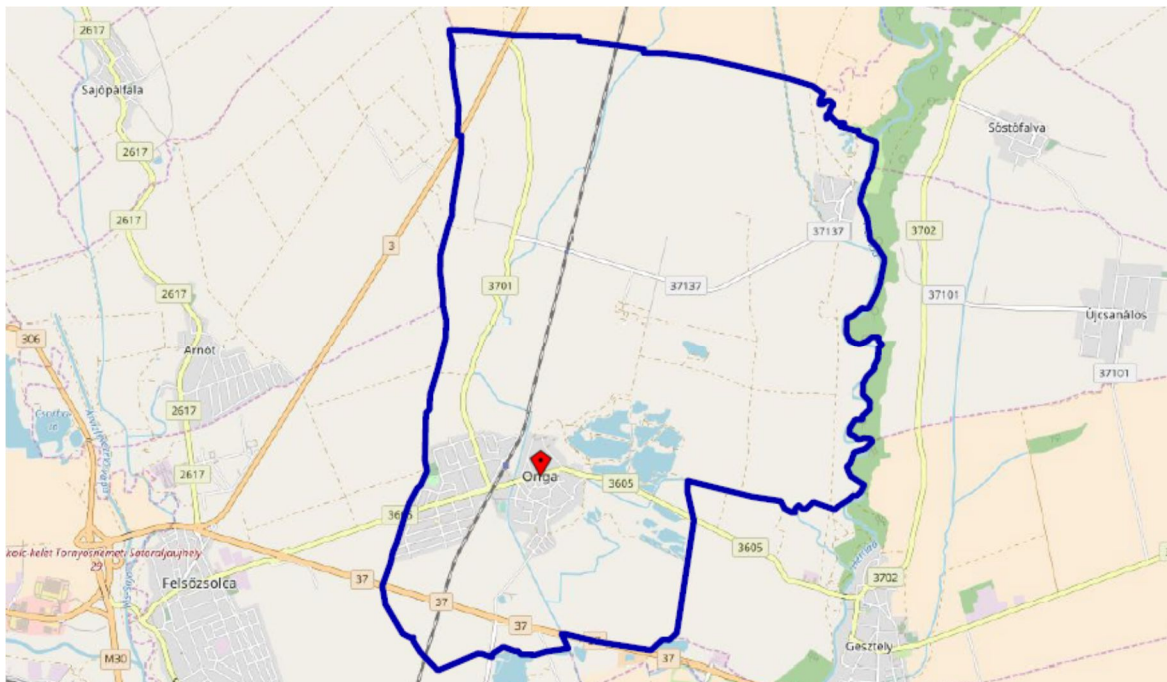

Sajó-Hernád-sík kistáj

Onga elhelyezkedése a térségi települések környezetében

a város és közigazgatási területe

A központi település madártávlatból

b./ A település története:

Onga az őskortól lakott település. Jelentősek a faluban talált bronzkori régészeti leletek. A község első név szerinti említése 1222-ből ered. A középkorban kicsiny falut a török 1588-ban felégette, de a lakosok hamarosan újra felépítették. A török elleni felszabadító háború, majd a Rákóczi-szabadságharc küzdelmei Ongát sem kímélték. A falu azonban átvészelte a nehéz időszakokat. A XVIII. század már lassú fejlődést hozott a község életében.

Az 1750-es években református betelepülők érkeztek Ongára. A lakosok főleg a sókereskedelemből és állattenyésztésből éltek. A falu legismertebb földesúri családja a Darvas család volt. A nagy magyar történelmi személyek közül megfordult itt II. Rákóczi Ferenc, Csokonai Vitéz Mihály és Görgey Artúr is. A XIX. század második felétől Onga a megye legdinamikusabban fejlődő települései közé tartozott. Megépült a vasút, javultak az életkörülmények, jobb lett a közegészségügyi helyzet, új utcák, utak épültek. Miskolc közelsége, gazdasági fejlődése kedvező hatással volt Ongára. A község lakosai a XX. század első felében még a mezőgazdaságból éltek, majd nőtt az iparban dolgozók száma. A II. világháború után a növekedés felgyorsult. Egyre többen költöztek ki a közeli nagyvárosból. 1950-ben az addig önálló Ócsanálóst Ongához csatolták. Az 1960-as évektől a faluban je-

lentős építkezések kezdődtek. Többek között megépült az új iskola, óvodák, orvosi rendelők, kultúrház, tanácsháza, könyvtár. Kiépült a vezetékes ivóvíz-, a szennyvíz-, a gáz-, a telefon-, a kábeltévé-hálózat, korszerűsítették a közvilágítást, a sportpályát, a település intézményeit. A település 2014-ben városi rangot kapott.

A település történetének kronológiája:

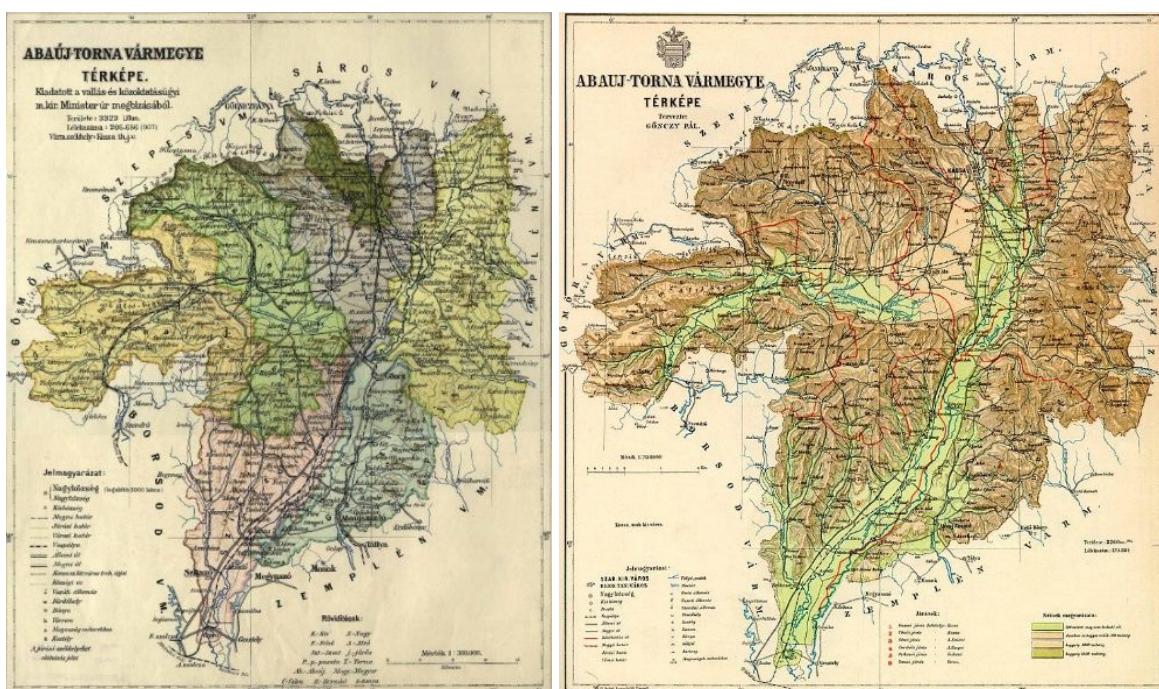
1222. Onga első írásos említése.
1352. A település a Fony család birtokából a Czudarokhoz kerül.
1411. A Bársonyos első okleveles említése.
1416. A Czudar család birtokjogának megerősítése Ongán.
1470. A Czudarok kihalása, Onga a Rozgonyi család kezébe kerül.
XV. sz. A falu birtokosai közt szerepel: a Berentei család, a jászói prépostság, a gombaszögi pálosok, Korompai György és neje, az Ongai- és a Daróczy-Tibold család.
1510. A falu első katolikus templomának és papjának említése.
1523. Rozgonyi Kata és Báthori András házassága után Onga a Báthori család kezébe kerül.
1572. Onga hódoltsági falu.
1588. október 8–9. A szikszói csata, a török felégeti Ongát.
XVI. sz. A falu birtokosai: Báthori András, az egri vár, Balogh Mihály és az Ongai család, a település lakossága reformátussá lesz.
1633. Az Ongai család itteni javai Csernel György kezébe kerülnek.
1680-as évek: A falu pusztává válik.
1696. Onga nemesek által lakott, sajátos jogokkal rendelkező, kuriális község.
XVII. sz. 2. fele. A Szepessy-család birtokos lesz Ongán.
1706. október 26. II. Rákóczi Ferenc megszállt a településen
1710. II. Rákóczi Ferenc, Bercsényi Miklós és Károlyi Sándor többször megfordul a faluban.
1720-as évek. Első nagyobb betelepülés a faluba.
1740-es évek. További betelepülők érkezése.
1743. A református anyakönyvek vezetésének kezdete, a felekezeti iskola újjászervezése.
XVIII. sz. 1. fele. A falu birtokosai: a Négyessy-, a Szepessy-, a Csernel-, a Máriássy-, a Daróczy-, a Szirmay-, a Mocsáry-, a Vattay- és a Darvas család.
1750-es évek. A Darvas család református magyarokat hoz Nógrádból Ongára.
1751. Darvas József és Fáy András nádori adományként megkapja Ongát.
XVIII. sz. 2. fele: A református templom felépítése.
1801. Csokonai Vitéz Mihály többször megfordult Ongán, Puky István barátjánál.
1822. Nagy tűzvész a faluban, melyben a református templom is leégett.
1848. december 28. Az újfalui partok alatt Mészáros Lázár honvédei megütköztek Schlik osztrák csapataival.
1849. július 24. Görgey Artúr főhadiszállását Ongára helyezte.
1849. július 27–28. Görgey Artúr katonái Leiningen-Westerburg Károly vezetésével Onga és Gesztely között visszaverték az oroszok támadását.
1860. Miskolc – Kassa vasútvonal megnyitása.
1871. Onga nagyközség lett.
1880-as évek. A Bársonyos első szabályozása.
1892. Az újfalui kastély a Kiszely családtól a Munkok kezébe kerül.
1898. Az Erzsébet-kert, a község első parkjának létesítése, a Kóczán kastély építése.
1903. népkönyvtár alapítása, új állami iskola építése.
1904. Torony építés a református templomhoz, 1906. Orgonát kap a református templom.
1911. Az első kavicsbánya létesítése a falu határában.
1910-es évek. Az elektromos áram bevezetése Ongaújfaluba.
1914. július 31. Ongaiak első mozgósítása az I. világháború alatt.
1916. Hangya Fogyasztási Szövetkezet megalakulása.
1918. december 28. A helyi Nemzeti Tanács megalakulása.
1919. március. A helyi Direktórium megalakulása.

1919. május 23. Harcok Ongán a vörös postások és a csehek között.
1921. A telefon bevezetése a községházába.
1923. Parkosítás a községben.
1927. A Hősök emlékművének felállítása.
1931. október 31. A Turul felavatása.
1934. A katolikus templom építése.
1936. A népház felépítése.
1939. Az elektromos áram bevezetése a községbe.
1939–41. Nagy árvizek a faluban. 1943–45. A Bársonyos újbóli szabályozása.
1945. november 24. Ócsanálást elfoglalják az oroszok, november 30. elűzik a németeket.
1945. március 10. A képviselő-testület újjáalakulása.
1945. A római katolikus lelkészség felállítása.
1945. tavasza Földosztás, a helyi Nemzeti Bizottság megalakulása.
1947. A falu három éves tervének elfogadása.
1948. Az 1848/49-es emlékmű felavatása.
1949. Új Barázda néven megalakult a falu első termelőszövetkezete.
1950. Ócsanálós Ongához csatolása.
1950. október 22. Az első tanács megalakulása Ongán.
1959. A nyárfasor kialakítása.
1960. Új torony építése a református templomhoz, a katolikus plébánia megépítése.
1961. A Petőfi Mg. Tsz. megalakulása
1968. A mai vasútállomás megépítése.
1972. november 7. A tanácsháza átadása.
1973. május 20. Az 1919-es emlékmű felállítása.
1980. augusztus 19. Az "új" iskola átadása.
1981. Az Arany János úti óvoda átadása, a vezetékes ivóvíz-hálózat kiépítése.
1990. A település visszanyeri önállóságát, az első helyhatósági választás.
1990. október 10. a Turul újbóli felállítása.
1995. A községi címer és zászló felavatása és felszentelése.

c./ A település kialakulása, szerkezeti fejlődése és építészeti jellemzőinek meghatározása:

Onga a történelmi Abaúj, majd 1882-ben egyesített Abaúj-Torna vármegye déli részén elhelyezkedő Borsod és Zemplén vármegyékkel közvetlenül határos település.

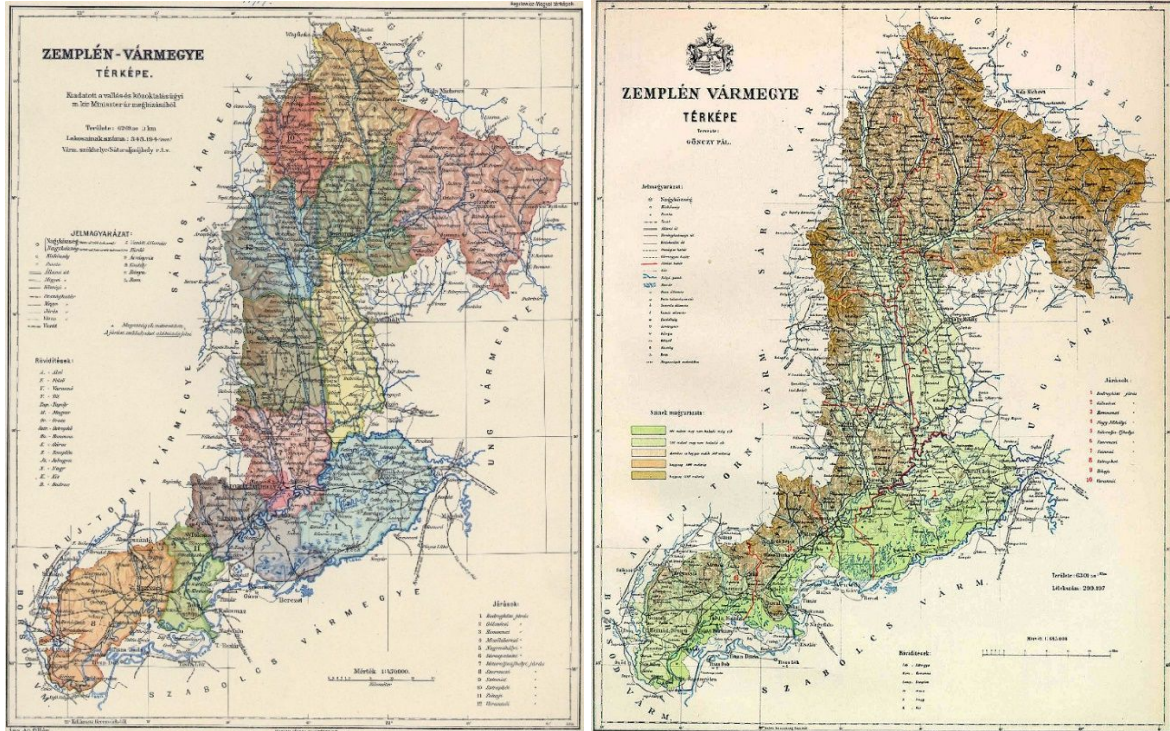

Abaúj-Torna vármegye közigazgatási és domborzati térképe

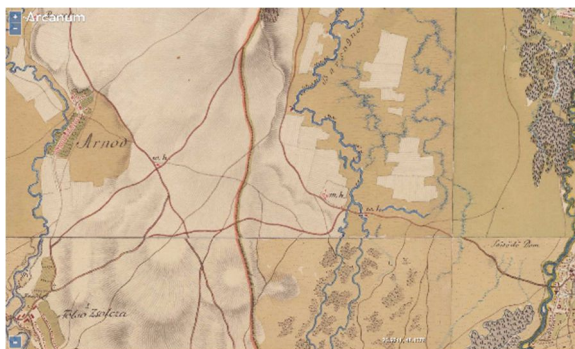
A II. világháború után a bécsi döntések érvénytelenné válásával Gömör-Kishont vármegyéből Magyarországon maradt területeit 1945-ben Borsod megyéhez csatolták, majd 1950. január 1. napjától hatályos közigazgatási reform során Abaúj-Torna és Zemplén megyék országhatáron belül maradt részeit egyesítették Borsod-Gömör megyével, létrehozva a mai Borsod-Abaúj-Zemplén megyét.

Ócsanálós (Gyárvás) a közigazgatási reformot követően 1950-től Onga része, azt megelőzően Csanálós, majd Újcsanálós részeként Zemplén vármegyei település volt.

Zemplén vármegye közigazgatási és domborzati térképe

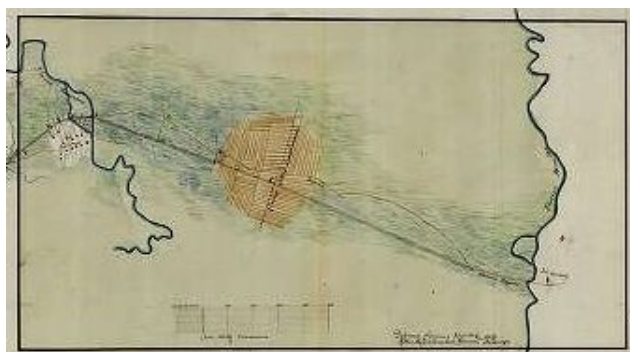
Magyarország területéről készült első katonai felmérés alapján a mai településnek csak a csirái láthatók, a második katonai felmérés már az település történelmi magját ábrázolja.

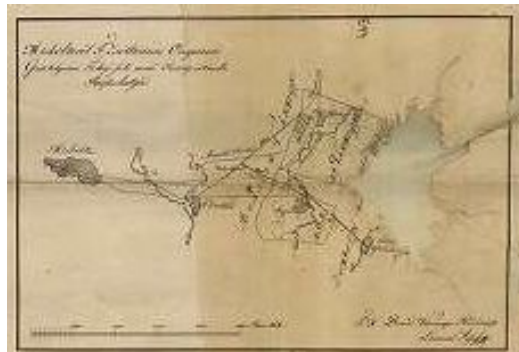
az első katonai felmérés 1763-1787

a második katonai felmérés 1806-1869

Onga 1787-ben

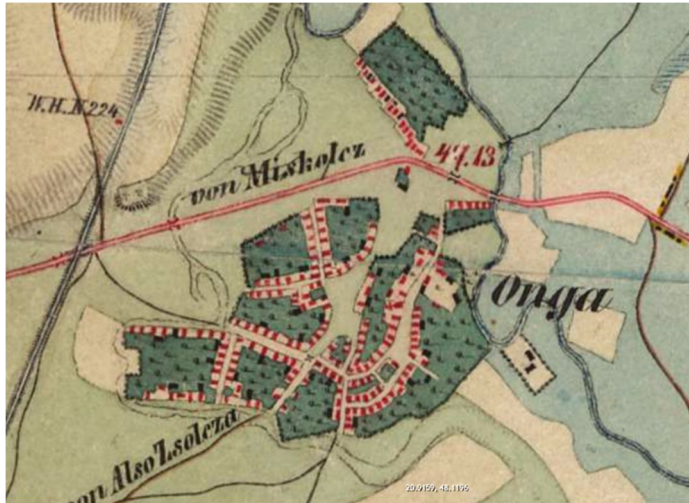

és 1815-ben

A mai településmag a Bársonyos patak jobb oldalán, vizek által nem veszélyeztetett területen, halmaz szerkezettel alakult ki. A településen áthalad a Miskolcot és Diósgyőrt Tokajjal és a Hegyaljai településekkel összekötő országút. Az úttól É-ra lévő települési nyúlvány a mai Mikszáth K. úti beépítés.

A település része az egykor Ongánál nagyobb és népesebb Újfalu, melyet Rákóczi Zsigmond serege által kivívott Szikszói győztes csata után a visszavonuló török sereg felégetett. Az elmenekült lakosság később Ujfalutól délre, a mai Onga területén telepedett újjá. A falu pusztává vált, fejlődése megállt és a XIX századi fellendülése is megtorpant a Darvas család kihalása után.

a XIX. századi halmazszerkezetű településmag

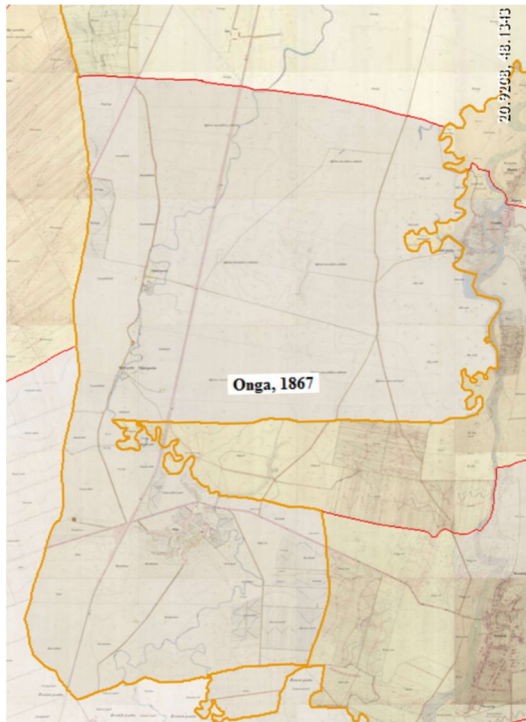

Ongaújfalu útifalu alaprajza

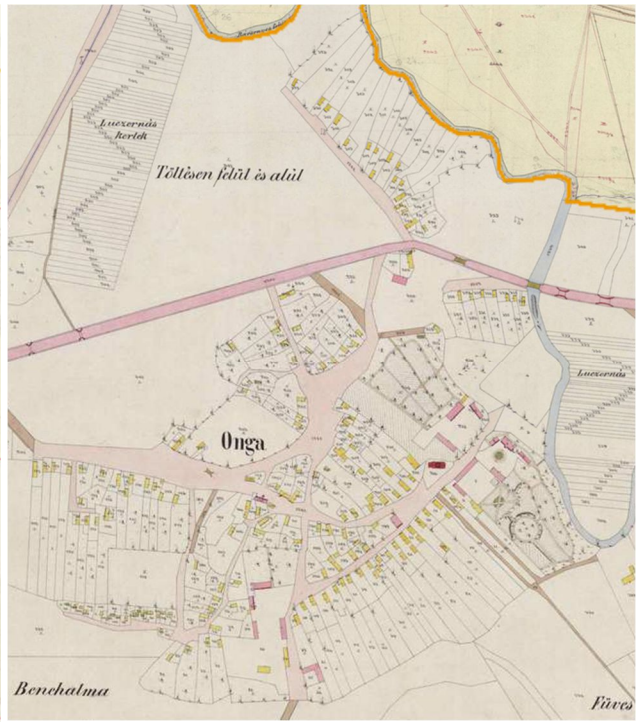

a harmadik katonai felmérés 1869-1887

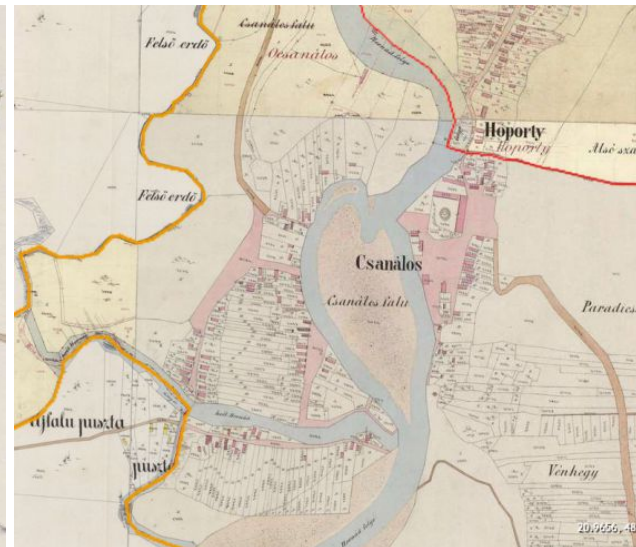
Onga területe Abaúj vármegye D-i területén 1867-ben

Onga halmazszerkezetű települése 1867-ben, a DK-i sarkon az elpusztult Darvas kastélyal

Az elpusztult Újfalu 1867-ben, a D-i részen az egykori Darvas kastélyal

Csanálos település Zemplén vármegyében, a Hernád jobb parti településrész 1950-től Onga része

Ócsanáros településtörténete:

Csanálos a Csanálosi család ősi fészke volt a Hernád partján. A XV. században még Abaújhoz tartozott Chanalos néven. E században a Czudar család is a falu birtokosa volt. 1444-ben ők adják zálogba a települést a Rozgonyiaknak. 1550-ben a Gradeki Horváth – Stausick Márk kapott rá királyi adományt. 1598-ban Horváth György a földesura.

A török 1567-ben a falut elpusztította, de az újranevesült. A törökök az időközben Zemplén vármegye részévé váló települést 1630 és 1645 között ismét kirabolták. 1649-es tanúvallomások szerint a csanálosiak az egyre nagyobb rájuk nehezedő terhek miatt otthagyták a falujukat, s az pusztává vált.

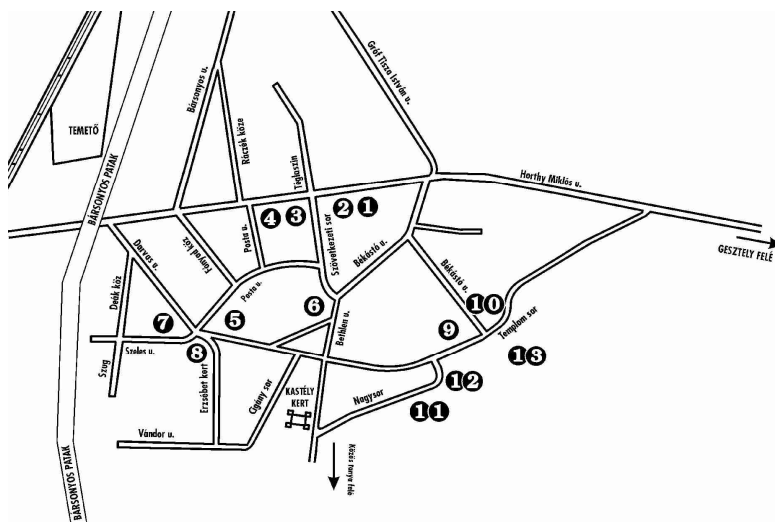
A XVIII. század elején a falu újranevesült. Ekkor már népes református gyülekezettel rendelkezett. Jelentős számú evangélikus lakója is volt Csanálosnak. Az önálló csanálosi református eklézsia felállítására 1813-ban került sor.

A falut a Hernád sokáig kettémetszte és sok helyütt a kanyargós folyó a helység lakóterületeit gyakran elöntötte. 1862-ben végrehajtott tagosítás alkalmával a határnak a kelet felé eső részén mérték ki azt az újtelepet, ahova a lakosok jórésze kiköltözött. 1865-ben a Hernád egy újabb áradása elmosta a nyugati parti részt a lakóházakkal és a középületekkel együtt. A lakosság nagyrésze ekkor elhagyta a veszélyeztetett részt és 4 km-re keletre, a mai Újcsanálós helyére költözött. Csak a szegényebbek maradtak a régi faluban. Ez a terület utóbb az Ócsanálós nevet kapta, mely név 1904-ben vált hivatalossá.

A XVIII. században a község még a Horváth családé volt, később a Szirmaiaké lett. A XX. században báró Prónay Gábor volt a település nagyobb birtokosa.

Ócsanálós 1950-ig Újcsanálós része volt, ekkor a közigazgatási reform során Ongához csatolták. Ócsanálóst Gyárvásznak és Parti résznek is nevezik.

Onga fejlődésben a Bársonyos patak 1880-as években történt szabályozása után, az árvízi előtéssel kevésbé veszélyeztetett területeken a Nagyatádi féle földosztás hatására - különösen 1920-as években sok új ház épült. Ekkor népesült be a Dózsa György úttól északra nyitott új utcák a Petőfi, Ady és a Kossuth utca, illetőleg a Mikszáth K. út további beépítése erre az időszakra tehető.

Az 1920 években beépített területek és az akkori utcanevek

a negyedik katonai felmérés 1941-ben

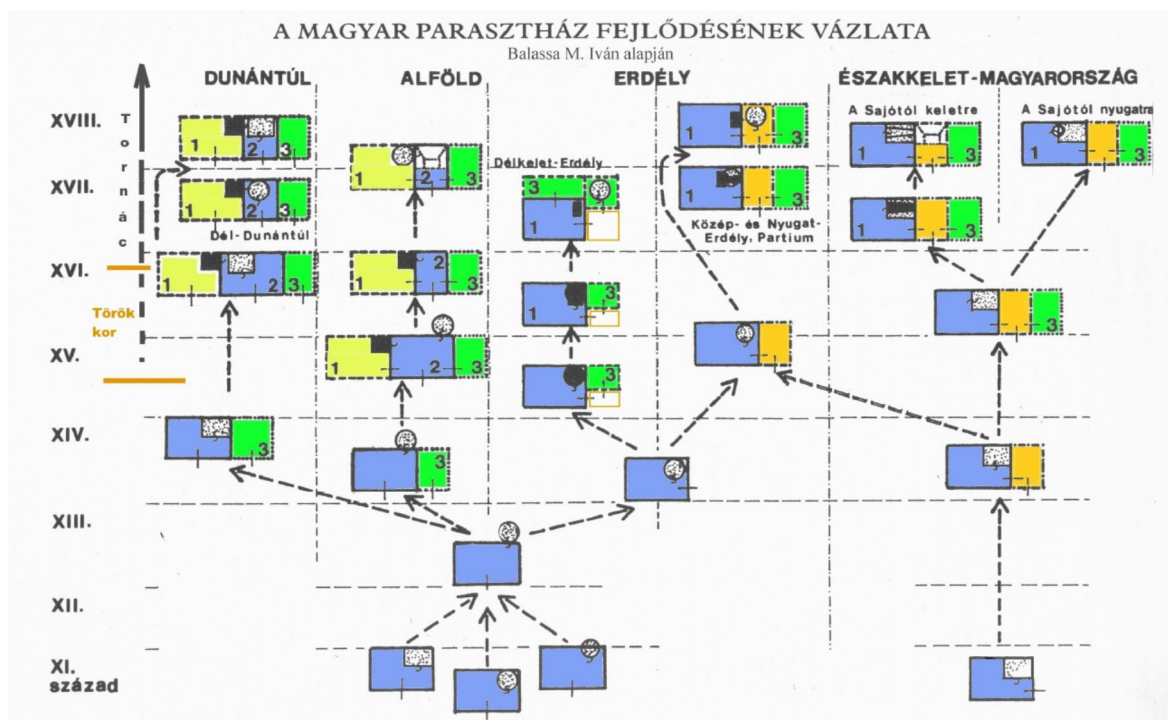
A negyedik katonai felmérés szerint a település történeti szerkezete kialakult. A területen történt további területi fejlődése a XX század második felében történt.

Onga mai településszerkezete a K-i történeti és a Ny-i XX sz-i második felében nőtt településrészrel

Építészeti jellemzők:

Hazánkban a változó adottságú területek tájegységi háztípusokat hoztak létre, eltérő szerkezetekkel, de ennek ellenére többé-kevésbé hasonló és egységesülő formákkal.

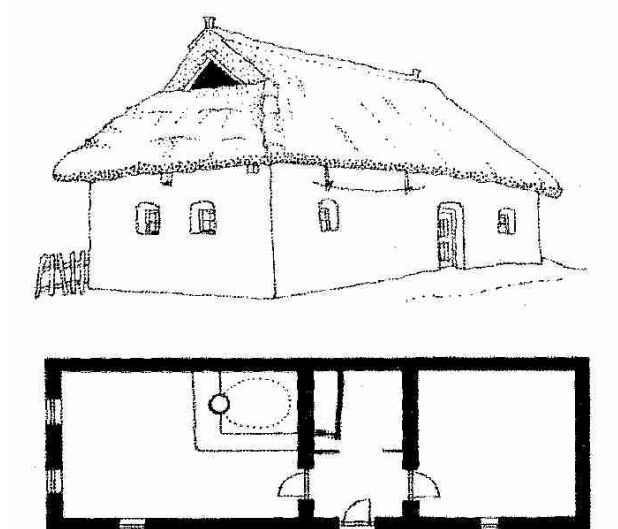
Magyarország háztípusai

Onga építészeti fejlődése az északkeleti-magyar vagy palóc (Felföldi) háztípus Sajótól keletre vonatkozó terület szerint fejlődött.

A Felföld keleti és nyugati részének népi építkezése közötti különbség leginkább a lakóépületnél mutatkozik meg. A 18. században általános volt a háromhelyiséges, szoba-pitvar-kamra alaprajzú épület. A szobában elhelyezett tüzelő berendezés a tájegység K-i és Ny-i részén eltérően fejlődött. A pitvar hátulsó része felett, ahova a tüzelő berendezés füstelvezető része torkollt, a 18. században már többnyire gerendavázazs fonott és tapasztott szabadkémény. A pitvar itt is csak közlekedő-, esetleg tárolótér, a kamra azonban a 18. és a

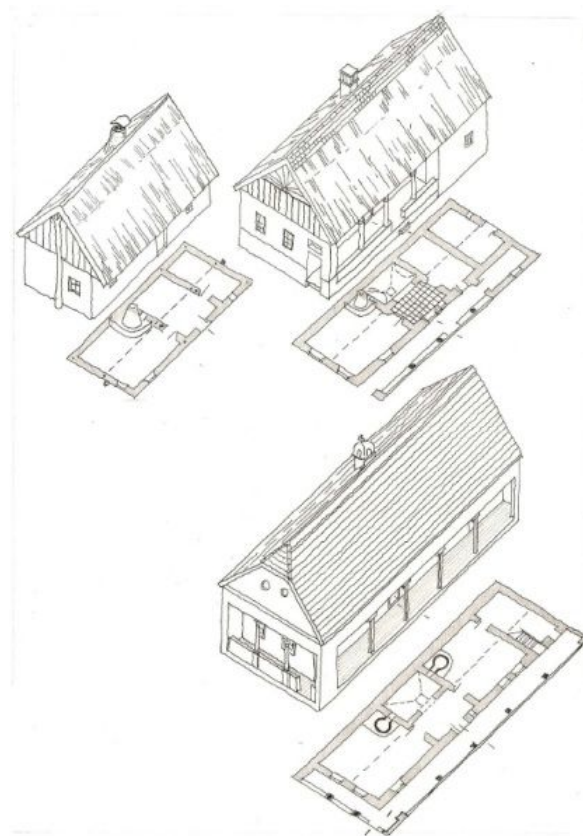

következő századokban is csak az, mint amit a neve mutat, nincs nyoma, hogy lakóhellyé lett volna. A tetőfedés anyagában nem, a tető formájában azonban jól elkülönül ez a keleti terület, a kontyolt nyeregtető, illetve ennek kisfüstlyukas változata nemcsak a 20., de a 18. században is kizárólagos lehetett.

az északi magyar háztípus alapegysége

A gazdasági építmények közül az istálló gyakrabban külön épül, mint innen nyugatra, falazata, tetőszerkezete és formája egyezik a lakóépületével. A csűr, mely már a 18. században ott állhatott a gazdagabb parasztportákon, keresztfejes boronafalú volt, és három részre osztott, a két szélső fiók a gabona csépléséig annak tárolására szolgált, a középső rész, a szérű a cséplés színhelye, tehát az épület jellegzetesen a középhegységi gazdálkodás igényeit szolgálta ki.

A XVIII-XIX. századra a háromosztatú (háromhelyiséges) parasztház további fejlődésen, szerkezeti- és méretfejlődésen ment keresztül

A felhasznált építőanyagot és az ebből adódó építésmódot itt is alapvetően a középhegységi környezet határozza meg, de van egy olyan jelenség, mely bizonyos különbséget mutat az innen nyugatra eső vidékektől. Ez a talpas-vázás építésmód, mely éppen a Sajó és kisebb intenzitással a Hernád völgyében terjed északról dél felé. A 18. század Tokaj-Hegyalja virágkora, ennek építészeti vonatkozásai természetesen a mezővárosokban jelentkeznek, de hatnak a környezet falusi építkezésére is, bár ez, mint például a kő felhasználása, jobbra csak a következő században válik széles körben általánossá.

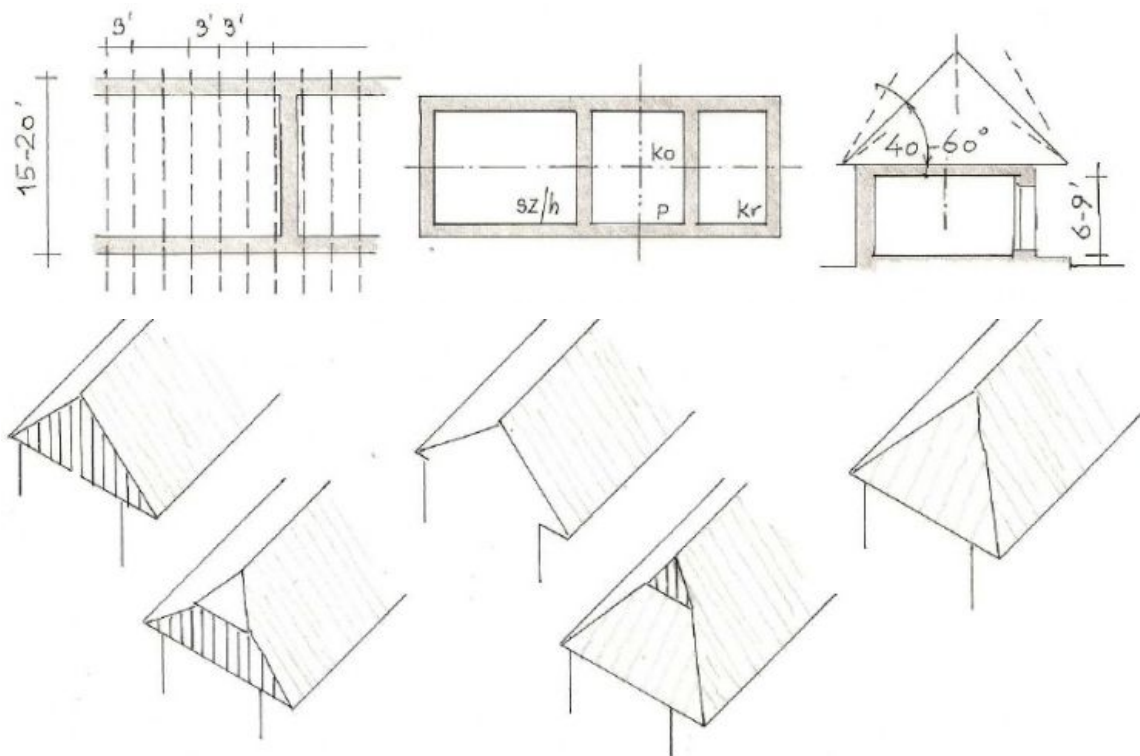
Jellemzői:

Építőanyag: Természetes, helyben található és kevésbé átalakított építőanyagok kezdetben (XVIII-XIX sz.) (vályogföld, kő, ágasfa, bárdolt gerenda, ág, vessző, nád, agyag), kiegészítve a mezőgazdasági termelés melléktermékeivel (szalma, törek, pelyva), majd (XX sz.) a helyi építőanyagok mellett helyi kereskedőktől beszerezhető, korszerűbb anyagok (vályogtégla, mész, fűrészelt áru, cserép, burkolótégla, asztalostól származó nyílászárók).

Épületszerkezet: Hagyományozódó, általában régi, ősrégi szerkezetek alkalmazása (föld-, kő-, fa- és vegyes falak, úgymint cölöpváz, keretváz, borona falak, tapasztott sövény vázkitöltés, ágasfás-szelemen, ollóláb-szelemen, szarufás, állványos tetőszerkezetek, nád-, zsupp-, szalma-, zsindely-, deszkahéjazatok.), majd a XX századtól zömében még mindig hagyományos szerkezetek, fél-ágasos szelemen tetőszerkezet, nádfedés, de a ge-

rincen három-négy sor cserépfedés, vályogtégla, pendelykémény, újabb helyi szokás szerint fűrészelt díszű deszkaoromzat, faoszlopos tornác deszkamellvéddel.

Építéstechnológia: egyszerű kézi szerszámok, egyszerű szállító és emelő eljárások, kalácszerű munkaszervezés, kontár (nem céhes vagy iparos) munkavezetők (falrakók, tetőzők, fafaragók, tapasztók), később hagyományos és újabb eszközök alkalmazása, kalácsa egy-egyiparos részvételével, megjelennek a népi díszítmények, a vakolatplasztikus homlokzati díszek (vakolathím), fafaragás, pingálás.

Alapvető szerkezeti és tömegalakítási jellemzők

- Egy szerkezeti mentes rendszer, ami a 15-20 láb (4-6 m) fesztávolságú falakon elhelyezett, 3 láb (90 cm) távolságra kiosztott gerendasort, azaz gerendás födémet jelent.

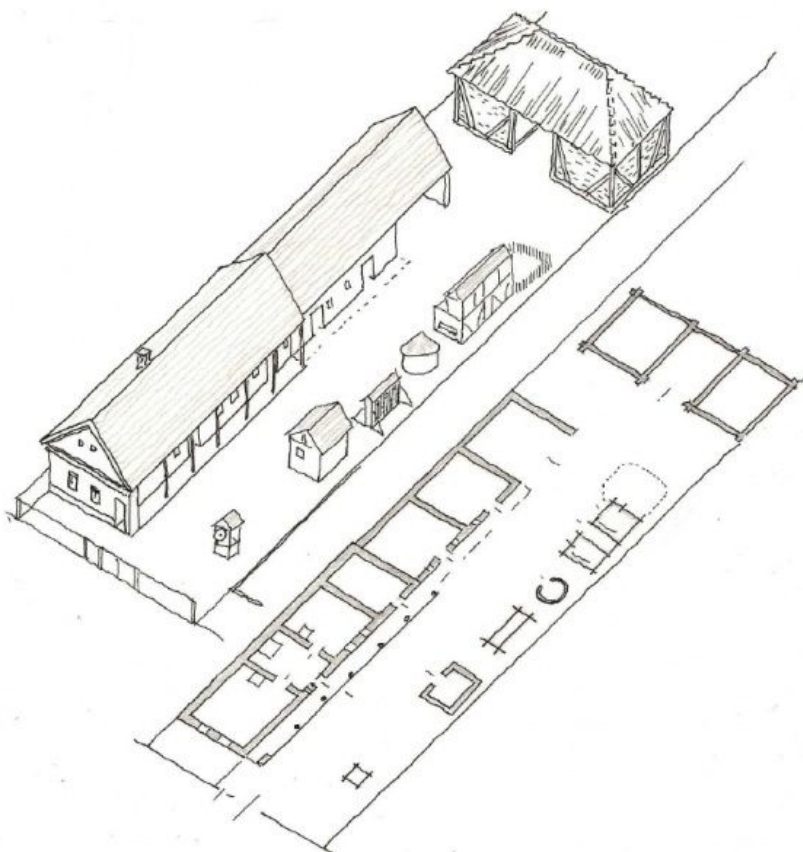

- A háromosztatú, vagy három- (később több) helyiséges épületnek van egy hosszanti szerkezeti tengelye, amit esetleg a mestergerenda is kijelöl, és a szobában ez befolyásolja a tüzelőberendezés és a bútorok elhelyezését. A konyhában ez (vagy másféle szerkezet) elválasztja a sütő-főző, füstelvezető berendezéseket a pitvartól, a konyhai bejárat pedig kijelöl egy észmei kereszttengetyelt, ami a ház „szakrális közepét” jelzi. Ezt az udvari homlokzaton, tornácon gyakran ki is hangsúlyozták, kivétel a külön bejáratokkal rendelkező, füstös konyhás, régebbi dunántúli ház.
- A ház földszintes, környezetéből kiemelkedő padlószinttel, 6-9 láb (190-270 cm) belmagassággal épül.
- A nyeregtető hajlásszöge (lejtése) 40-60°. Magyarország keleti felében a több csapadék és a hóteher miatt készítették a meredek tetőt. A 45° lejtés máshol elég általános és hagyományos.
- A háznak két megformált homlokzata van, az udvari, amit különösen a tornácokkal gazdagítottak, s az utcai, amit a rangos építészetből vett mintákkal egyéni díszítőelemekkel ékíthettek, gyakran az egész helysége vagy környékre jellemző módon.
- A nyeregtető bütöje határozta meg a tömegformát, amit oromzatos, kontyolt, csonkakontyos vagy „füstlikas” formára alakíthattak. Ezek gazdagították az utcai (fő) homlokzatot. Oromzat és kontyolás bárhol készülhetett, a csonkakonty a Dunántúlra volt jellemző, a Felföldre a füstlikas tető, és meredek, kétoldalt kontyolt „kerek” tető Kelet-Magyarországra. Ezek a formák idővel keveredtek, de alkalmazásuk ma is a tájegységhez tartozást jelenthetik.

A régi falukép, bár két egyforma ház akkor sem készült, egyöntetű volt.

felföldi háztípus utcaképe

soros elrendezésű falusi udvar

Archív képek Onga településről: (Takács László: Onga XX századi története fotók tükrében)

Onga, Balaton utcai lakóházak

Onga, Dózsa Gy. u. 55

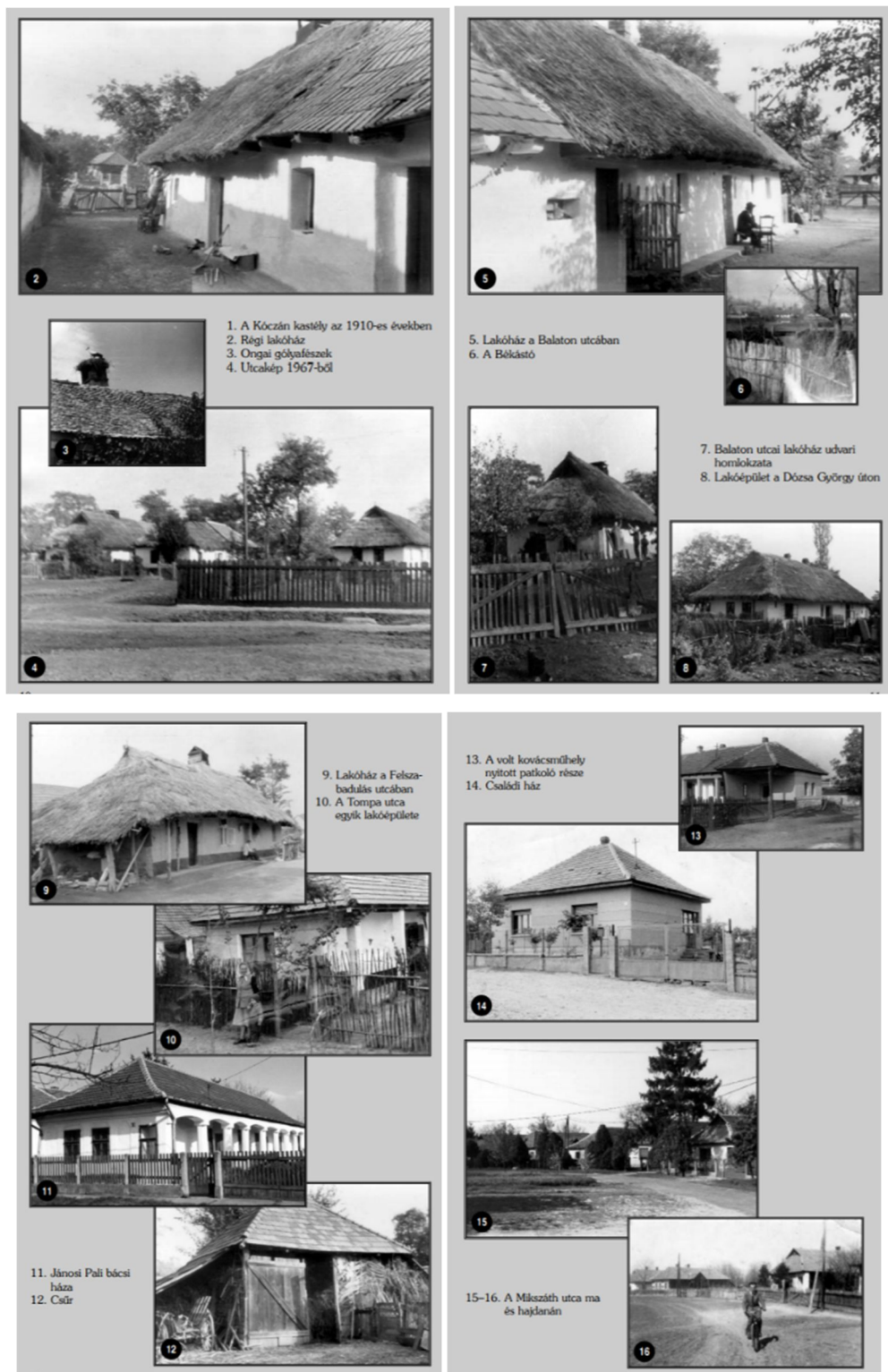
Onga Felszabadulás utcai lakóház

Onga, József A. u. 4.

Utcaképek

Onga település képei

Onga egykori utcakép

A településre jellemző építészeti hagyományokat őrző épület - néhány kivételtől eltekintve - a mai napra nem maradt fenn a településben. Építészeti hagyományok leginkább az épületek tömegformálásában került megtartásra. Az épületek egykori jellemző homlokzati kialakítását a korszerűsítésre való törekvés megszüntette. Az egykori természetes anyaghasználatot felváltotta a tartós, időben nem változó fizikai tulajdonságú anyagok beépítése.

A település területi fejlődésében a bársonyos patak jobb oldali jellemzően a XX század második felében és napjainkban történt beépítést már a korszerű tömegformálás ízlésvilág és anyaghasználat jellemzi, melyben a mindenkori építészeti divatirányzatok megtalálhatók.

3./ Táj, tájhasználat:

„A táj nem más, mint a természet és a társadalom kölcsönhatásainak ellentmondásos, ezért dialektikus egysége. A táj egyrészt a társadalom anyagi életfeltétele, másrészt magas rendű vizuális-esztétikai kvalitások hordozója. Ezért egyben az ember és természet kölcsönhatásainak tárgyiasult – az ember alakította anyagi világban manifesztálódott – története. A táj antroposzociocentrikus fogalom. A természet és társadalom olyan ellentétpár, mely kölcsönösen áthatja egymást, és megbont-hatatlan egységet képez. Azaz a táj a társadalmi igényeknek megfelelően bioszférából nooszférává alakított, emberiesített természet, emberi környezet.” (Möcsényi, 1968)

Onga az Alföld nagytáján, az Észak-alföldi hordalékkúp síkság középtáján belül az 1.9.32. kódszámú Sajó-Hernád-sík kistáj része, a Sajó és Hernád folyók közötti jellemzően sík területen helyezkedik el, határába északról belenyúlhatnak a Cserehát hegység lankái, nyugat és keletről a Bükk és a Zempléni hegység keretezi, délről az Alföld határolja.

A település északi része enyhén dombos, a déli sík. A sík felszín 110 méter tengerszint feletti magasságú. A dombos része magassága meghaladják a 120 méteres abszolút magasságot. A víztorony dombja 124,5-, a Turul pedig közel 170 méter.

A táj meghatározó vízfolyása a Hernád folyó, mely a település igazgatási határát K-ről szegélyezi. A Bársonyos patak mint a felszíni vizek befogadója É-D-i irányba átszeli a települést, mely a XIX század közepéig a település természetes nyugati határa volt.

A táj potenciális növényzetét a Sajó és a Hernád alacsony árterein fűz-nyár ligetek, a magasabb térszíneken tölgy-kőris-szil ligetek jelentik. A tatárjuharos lösztölgyesek jelentősebb foltjai a Sajó-Hernád torkolattól É-ÉK-re és a Bükkalja alföldi peremein nőttek. A sziki tölgyesek a táj déli, délkeleti, Tisza menti részein alakulhattak ki. Ma a táj túlnyomó része mezőgazdasági terület, nagytáblás szántóföldi kultúrákkal. A puhafás fűz-nyár ártéri erdők gyakorlatilag csak a vízfolyások keskeny sávján maradtak meg

A településen az évi középhőmérséklet 9-10 °C. A napfényes napok száma megközelíti az Alföldét, a napsütéses napok száma 75-80 nap. A hőség napok száma 16-20 nap. A fagyos napok száma 110-114 nap, a fagypont alattiaké 65 nap. A hőmérséklet-ingadozást az É-D-i

irányban húzódó völgyebe nyáridőben is könnyen letódul a hűvösebb északi levegő szabályozza.

Az átlagos évi csapadék 500-550 milliméter. Az uralkodó széljárás É-i, nyáron ÉNy-i, ami az esőket hozza. Gyakori a vidéken a köd.

A településen északi részén humuszt délen agyag- és vályogtalajt találunk. Onga egyes részein homokos földek is fellelhetők. A folyópart üledékes kőzete agyag. Az agyag alatt homokos, kavicsos rétegtalálható, hordalékos iszappal keveredve.

A település erdősültsége alacsony, erdőterület jellemzően a folyó mentén ártéri erdőként jelenik meg a tájban. A tájhasználatot a morfológiai adottságoknak megfelelően jellemzően a mezőgazdasági használattal szántóföldi és rét,- legelőgazdálkodással fogalmazható meg.

A talajadottságnak megfelelően a kavicsbányászat során létrejött nagykiterjedésű állóvíz felülettel kapcsolatos tájhasználat is meghatározó.

A település ÉK-i része nagyvízi meder terület.

Onga külterületének keleti részén nagy kiterjedésű természetközeli állapotú terület található. A város közigazgatási területének külterületi része nemzetközi és országos jelentőségű természeti értékekkel egyaránt érintett. Natura 2000 területek, országos ökológiai hálózat elemei határolják a város lakott részeit.

4./ Értékek:

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (Kr.) 2. § 9a. pontja szerint:

„9a. *településkarakter*: az épített és a természeti környezet településképi jellemzőinek összessége, így a természetes környezet, a település megjelenése a tájban, a településszerkezet, a jellegzetes épülettípus, a tömegformálás, a homlokzati kialakítás, az anyaghasználat és növényzet”

(Kr.) 2. § 9b. pontja szerint:

„9b. *településképi*: a település vagy településrész épített és természeti környezetének vizuális megjelenése”

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény szerint a településképi védelme

„... a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti.”

(Kr.) 2. § 9c. pontja szerint:

„9c. *településképi szempontból meghatározó terület*: jellegzetes, értékes, hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert hordozó vagy meghatározó település, vagy egy település ilyen jellemzőkkel bíró lehatárolható településrésze”

A fogalommagyarázatot kiegészítve településképi tekintjük azt a látványt, amelyet a település felé tekintve a domborzat, az épületek és a növényzet összessége ad ki. A település-

kép nem állandó, külső tényezők (pl. évszakok) és a lakosok folyamatosan alakíthatják, változtathatják akár kedvező, akár kedvezőtlen irányba.

Településképi szempontból meghatározó terület három különböző lehatárolás halmazaként fogható fel:

a./ A meghatározó területek közé elsősorban be kell sorolni valamennyi művi és természeti

értéket, amely védettsége okán olyan minőséget hordoz, amely miatt méltán tartható meghatározónak. A műemléki, régészeti értékek mellett a természeti elemek alkotják ezt a kategóriát, amely területeket a településképi védelméről szóló 2016. évi LXIV. törvény településképi szempontból kiemelt területként definiál.

b./ A történeti települési terület, amely a Második Katonai Felmérés térképein már települési térségként jelenik meg. Ez képviseli azt a településmagot, amely köré a mai település kiépült, ennek szerkezete mutat hagyományos utcavonalak közé szerveződő tömbstruktúrát, melyen belül az egykori telekszerkezet is kirajzolódik. Magyarországi viszonylatban településeink döntő többségénél ez az alap ma is kimutatható.

c./ A harmadik szint egy településen áthaladó szemszögéből vizsgálja a látványt. Ami számára feltárul, azt azonosítja a településsel. Kiemelt szerepet kapnak a látványban az ún.

településkapuk. Ezek azok a pontok, ahol a települési szövetbe belép a látogató, és a váltás nyomán az első benyomásokat megszerzi. Attól függően, hogy gépkocsival, gyalog, kerékpárral, vonattal, vagy hajóval érkezünk, más más szerepe van a vonal-mentiségnek és a pontszerűségnek. Míg a vonattal érkező számára csak az állomáson tudatosul, hogy megérkezett, addig a személygépkocsival utazó már a várostáblától kezdve tisztában van azzal, hogy hol jár. A közismert városokról az ember fejében él egy kép, amelyik a látnivalókat mutatja, a város azonban nem csak ebből áll. A látnivalók által ismert képet árnyalja az út során megszerzett ismeret, ami a várost éppúgy meghatározza, mint védett értékei. Kitérített szerepe van tehát az áthaladók útvonalainak, és ezért kell ezekre, az utakat szegélyező ingatlanok arculatára odafigyelni.

1./ TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A településképi szempontból meghatározó építészeti értékeket a műemlékek és régészeti lelőhelyek mellett a helyi művi értékek és a történelmi múltjuk vagy térbeli elhelyezkedésük folytán kiemelkedő területek alkotják.

a./ Műemléki értékek:

Onga, Rákóczi u. 54. 79/2 hrsz. műemlék ref. templom
műemléki azonosító szám 3011
műemléki törzsszám: 1203

Ref. templom, gótikus, 14. sz.-i eredetű, késő barokk, 18. sz. Újjáépítve 1904-ben. Szabadon szentélyzáródású keletelt templom, nyeregtetővel, délről bejárati előtér csatlakozik.

Két bejárata nyílik, a hajó déli oldalán zárt, illetve a torony alatt partikuszos timpanon lezárású nyitott esőbeálló alól.

Tornya szögletesen kapcsolódik a hajóhoz. Főpárkánya végigvonul az épületen, alatta a portikusz felett kör ablak, a harangszinten és alatta keretelt félköríves keretelt vakablak. A déli bejárati előtér timpanonos lezárású. A templom hosszfalai falsávosak, ablakai félkörívesek. befalazott gótikus csúcsíves kőkeret a déli oldalon. Hajója kosárirves záródású. Nyeregtetejét cserép fedi

b./ Műemléki környezet:

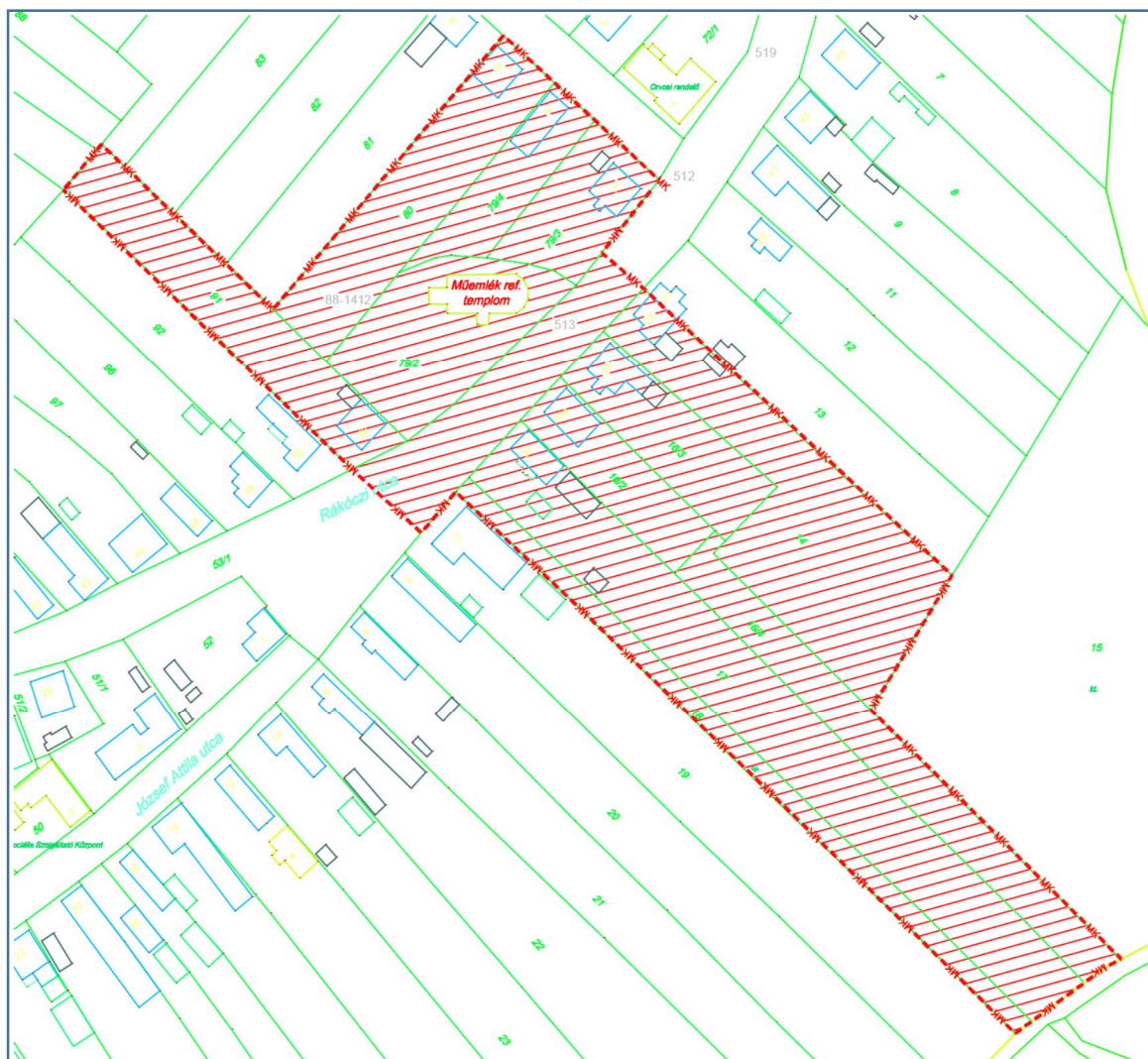
A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló kormányrendelet 496/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet 40. § (1) bekezdése szerint:

„40. § (1) Műemléki környezetnek minősülnek

- a) a - (3) bekezdés szerinti kivétellel - műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a kapcsolódó közterületszakaszok és a közterületszakaszokkal határos ingatlanok, amelyek a Kötv. 71. § (1) bekezdés d) pontja szerinti központi, közhiteles nyilvántartásban (a továbbiakban: nyilvántartás) szerepelnek vagy
- b) a védettségről szóló döntésben ettől eltérően kijelölt ingatlanok.”

helyrajzi szám	védettség jogi jellege	Törzsszám [Azonosító]	védett örökségi érték neve
14	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete

16/2	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
16/3	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
17	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
18	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
53/1	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete
79/2	műemléki környezet	1203 (3011)	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
79/3	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
79/4	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
80	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref. templom ex-lege műemléki környezete
91	műemléki környezet	1203 (22941)	Ref.templom ex-lege műemléki környezete

Onga műemléki védettségű ref. templom műemléki környezete.

c./ Régészeti lelőhelyek:

helyrajzi szám	védetség jogi jellege	Törzsszám [Azonosító]	védeett örökségi érték neve
0107/8	régészeti lelőhely	16157	37. sz. főút
0109	régészeti lelőhely	16157	37. sz. főút
0121/15	régészeti lelőhely	16160	Bársonyos patak kanyarulata
0121/16	régészeti lelőhely	16160 16156	Bársonyos patak kanyarulata Kis-hegy
0128	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0130/10	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
0130/11	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy

0130/12	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
0130/5	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
0130/6	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
0136/3	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0136/4	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0136/5	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0136/6	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0136/7	régészeti lelőhely	85723	Borsószer
0138	régészeti lelőhely	16160 47045	Bársonyos patak kanyarulata Újfalú, Lila-major
0146	régészeti lelőhely	16160	Bársonyos patak kanyarulata
0149	régészeti lelőhely	78465	Temető-dűlő
0160/4	régészeti lelőhely	16160	Bársonyos patak kanyarulata
0160/5	régészeti lelőhely	16160	Bársonyos patak kanyarulata
0163	régészeti lelőhely	47029	Újfalú, Bársonyos és vasút köze
0164	régészeti lelőhely	47029	Újfalú, Bársonyos és vasút köze
0166/2	régészeti lelőhely	47045	Újfalú, Lila-major
0166/7	régészeti lelőhely	47045	Újfalú, Lila-major
0168/4	régészeti lelőhely	47045	Újfalú, Lila-major
0171	régészeti lelőhely	47045	Újfalú, Lila-major
0172/2	régészeti lelőhely	47045 16351	Újfalú, Lila-major Újfalú Lila pusztá
0172/5	régészeti lelőhely	47045	Újfalú, Lila-major
0263/3	régészeti lelőhely	16163	Állami gazdaság
0263/6	régészeti lelőhely	16163	Állami gazdaság
0276/3	régészeti lelőhely	32218 32217	Nagy – erdő Nagy – erdő (Kerek domb)
0276/4	régészeti lelőhely	16152	Nagy – erdő
0286	régészeti lelőhely	16152	Vár – domb
0297/1	régészeti lelőhely	16152	Vár – domb
0303/7	régészeti lelőhely	73653	Ócsanáros, Felső-erdő dűlő
0311	régészeti lelőhely	73653	Ócsanáros, Felső-erdő dűlő
0312/3	régészeti lelőhely	73653 32219	Ócsanáros, Felső-erdő dűlő Töltés zug
0312/4	régészeti lelőhely	32220 73653	Töltés zug É-i része Ócsanáros, Felső – erdő dűlő
0324	régészeti lelőhely	32220	Töltés-zug É-i része
0342/3	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
059/1	régészeti lelőhely	54272	Elkerülő Út
060	régészeti lelőhely	54272	Elkerülő Út
061/3	régészeti lelőhely	54272	Elkerülő út
061/56	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
061/57	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
06 1/58	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
061/60	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
061/61	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
061/75	régészeti lelőhely	57273	Bene-halma
062	régészeti lelőhely	57273 16157	Bene-halma 37.sz. főút
064	régészeti lelőhely	16159 57273	Bene-halma, Vasúti átjáró Bene-halma
065/2	régészeti lelőhely	16157 16157	37.sz. főút 37.sz. főút
065/3	régészeti lelőhely	54272	Elkerülő út

073/3	régészeti lelőhely	54272	Elkerülő út
077	régészeti lelőhely	16157	37. sz. főút
078	régészeti lelőhely	16157 16157	37. sz. főút 37. sz. főút
096/8	régészeti lelőhely	16159	Bene-halma, Vasúti felüljáró
098	régészeti lelőhely	16157	37. sz. főút
099	régészeti lelőhely	16157	37. sz. főút
1301	régészeti lelőhely	92215	Turul Emlékműtől Északra
1302	régészeti lelőhely	92215	Turul Emlékműtől Északra
1308	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1309	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1310	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1311	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1312	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1313/1	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1313/2	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1314	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1315/1	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1315/2	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1316/1	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1316/2	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1317	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1318	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1319	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1320	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1321	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1322	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1323	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1324	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1325	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1326	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1327	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1329	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1330/1	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1330/2	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1331	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1332	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1333	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1334	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1335	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1336	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1337	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1338	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1339	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1340	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1341	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1342	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1343	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1344	régészeti lelőhely	16156	Kis-hegy
1345	régészeti lelőhely	16156 16156	Kis-hegy Kis-hegy
1346	régészeti lelőhely	92215	Turul Emlékműtől északra
2087/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21

2103	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2104	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2105/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2105/2	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2106/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2106/2	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2107/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2107/2	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2108	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2109	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2110	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2111	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2112	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2113/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2113/2	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2114	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2115	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2116	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2117	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2118/1	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2118/2	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2119	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2120	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2121	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2122	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2123	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2124	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2125	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2126	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2127	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2128	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2130	régészeti lelőhely	73655	Ócsanáros, Kinizsi Pál utca 7-21
2133	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2134	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2135	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2136/1	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2137	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2138	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2139	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2140	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2141	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2142	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2143	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2144	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2145	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2146	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2147	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2148	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2149	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2150	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2151	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2152	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő
2153	régészeti lelőhely	32216	Ócsanáros, Nyárjas-dűlő

539	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
541/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
542/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
542/4	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
543/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
544/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
545/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
546/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
547/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
548/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
549/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
550/1	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
550/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
551/1	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
551/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
552/1	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
553/1	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
554/1	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
555/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
556/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
557	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
562/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
563/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
564/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
565/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
566/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
567/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
568/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
569/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
570/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
571/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
572/2	régészeti lelőhely	16155	Ifjúság utca
573/2	régészeti lelőhely	16155 16158	Ifjúság utca Jókai u. 8.
678	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
679/2	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
679/3	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
679/4	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
680	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
689/1	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
690/1	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
693/1	régészeti lelőhely	16161 16158	Anyagbánya Jókai u. 8.
694	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
695/1	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
696	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
732	régészeti lelőhely	39666	Onga-halom
733/1	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya

		16161	Anyagbánya
733/2	régészeti lelőhely	39666	Onga-halom
733/3	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
734/2	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
735/2	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
736/1	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
739/1	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
739/2	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
739/3	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
765	régészeti lelőhely	16161	Anyagbánya
79/2	régészeti lelőhely	37504	Református templom
79/3	régészeti lelőhely	37504	Református templom
79/4	régészeti lelőhely	37504	Református templom
80	régészeti lelőhely	37504	Református templom
871	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
872	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
873	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
874	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
875	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
876	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
877	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
878	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
879	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
880	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
881	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
882	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
883	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
884	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
885	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
886	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
887	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
888	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya
953	régészeti lelőhely	16161	Agyagbánya

d./ Helyi építészeti értékek:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII törvény 57. § (1) bekezdése alapján:

„57. § (1) Az építészeti örökségnek azok az elemei, amelyek értékük alapján a 56. § szerint nem részesülnek országos egyedi műemléki védelemben, de a sajátos megjelenésüknél, jellegzetességüknél, településképi vagy településszerkezeti értéküknél fogva a térség, illetőleg a település szempontjából kiemelkedőek, hagyományt őriznek, az ott élt emberek és közösségek munkáját és kultúráját híven tükrözik, a helyi építészeti örökség részét képezik.”

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (Kr.) 2. § 2a. pontja szerint:

„2a. helyi építészeti örökség: a település múltja szempontjából meghatározó építészeti örökség”

d.1. / Helyi településszerkezeti értékek:

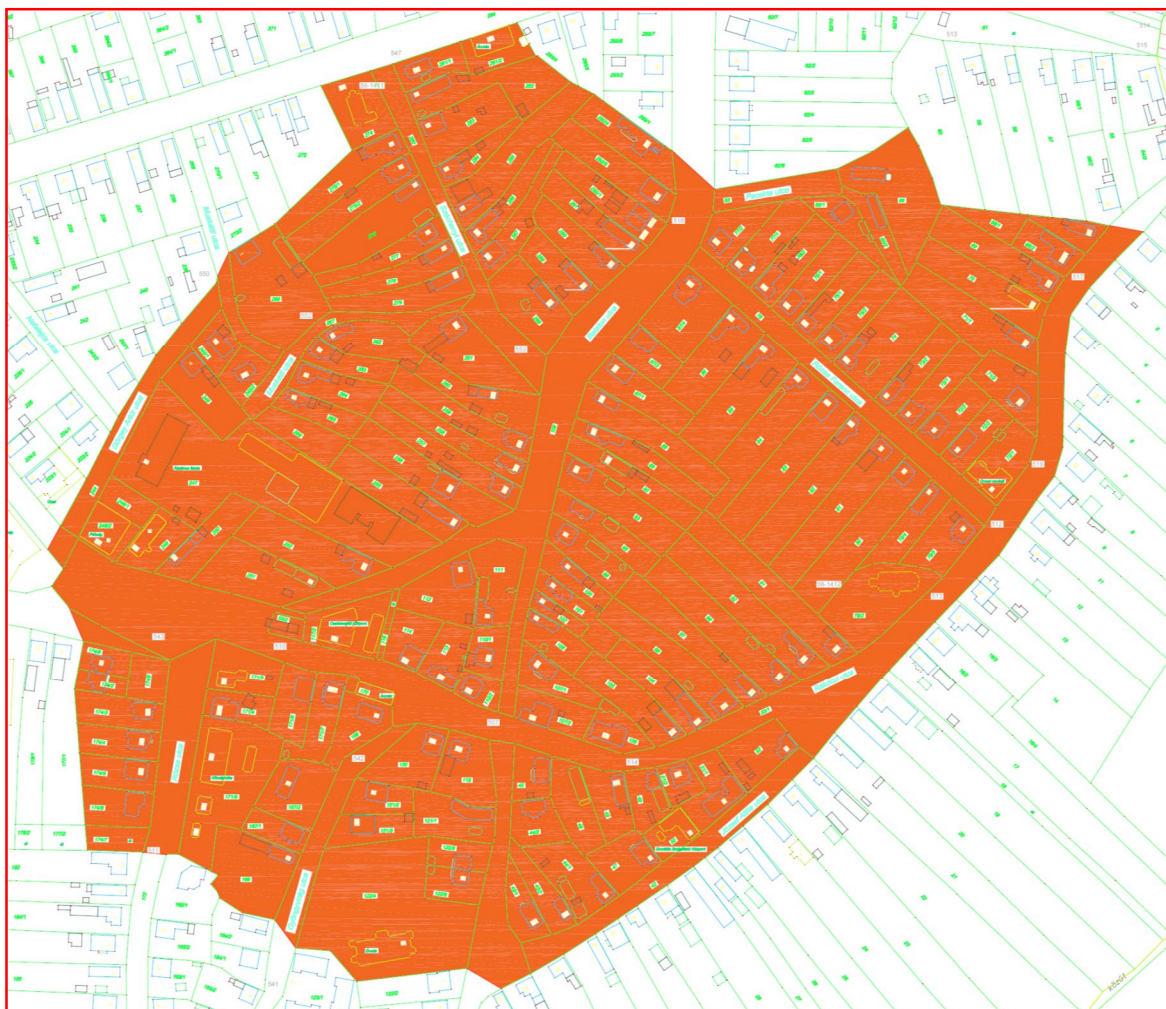
A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet (R.) 68. § (2) bekezdés c) pontja szerint:

„(2) c) Az örökségvédelmi hatástanulmány kidolgozása során településképi rendelet helyi védelmi előírásainak meghatározásához a 12. melléklet 1. pont d) alpontjában meghatározott értékleltárt teljeskörűen a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben kell elkészíteni.”

A R. 12. melléklet 2.d) pontja szerint:

„1.d) A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:

- da) településszerkezetet,
- db) telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést,
- dc) utcaképet vagy utcakép részletet,
- dd) egyéb településkarakter elemeket,
- de) építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,
- df) táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,
- dg) szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.”

Onga történeti településszerkezet

A településszerkezet karaktere:

A településszerkezetet alapvetően a települési környezet morfológiája határozza meg.

A város az Alföld nagytáján, az Észak-alföldi hordalékkúp síkság középtáján belül a Sajó-Hernád-sík kistáj része, területe a Sajó és Hernád folyók közötti jellemzően sík felszínen helyezkedik el, határába északról belenyúlnak a Cserehát hegység lankái, nyugat és keletről a Bükk és a Zempléni hegység keretezi, délről az Alföld határolja.

A településszerkezet igazodik a földrajzi és topográfiai adottságokhoz. A település organikus növekedése a Hernád folyó és a Bársonyos patak közötti terület árvízi elöntéssel nem veszélyeztetett területen halmaz szerkezettel alakult ki és az árvízi veszély megszüntetésével párhuzamosan folyamatosan növekedett.

A város fejlődése különösen a XX. század második felében Miskolc ipari fejlődése által generáltan vált dinamikussá, melynek során a Bársonyos patak jobb oldalán a történeti településnél nagyobb területű elsősorban lakó,- és alapszintű intézményi területtel tervezett településrész került kialakításra. A településrészeket az egykori Tokaj és Hegyalja irányába vezető kereskedelmi út köti össze.

Ónga történeti településszerkezet úthálózata és beépítése

A történeti településrészen a történelmileg kialakult úthálózati rendszere a folyómenti településekre jellemző halmazszerkezetnek megfelelő vonalvezetéssel fejlődött, míg az új településrészen többutcs, hálós szerkezetű úthálózat került kialakításra.

A város központja a településszintű intézmények elhelyezése a történeti településrészen fejlődött, míg az új lakóterületen csak az alapellátáshoz szükséges intézményi területek alakultak ki.

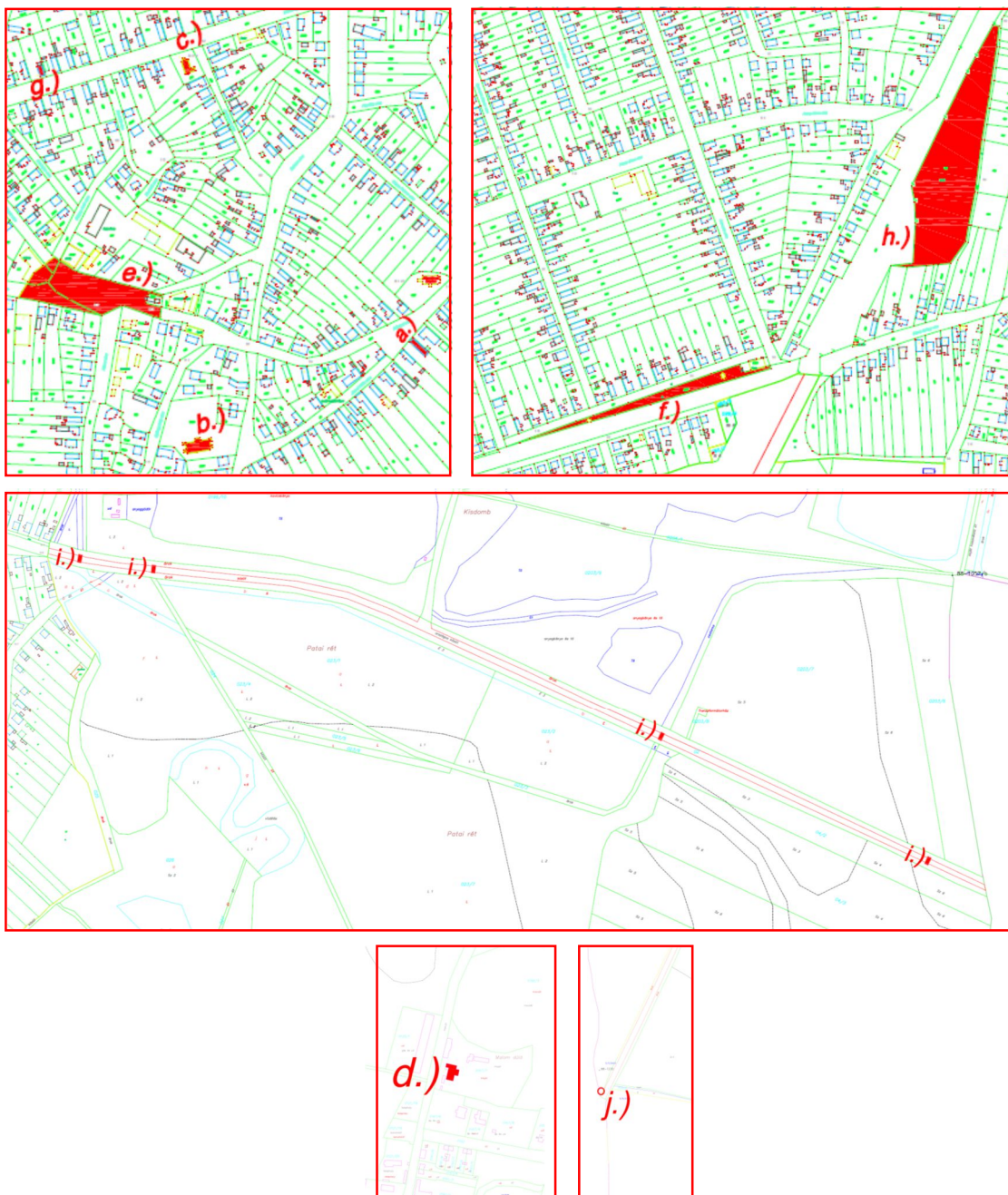
Összefoglalva: A településszerkezet a történeti halmazszerkezetű és a tervezett többutcs telepített szerkezetű településrészek összessége, elsősorban lakóterületi funkcióval, a történeti településrészen kialakított településközponttal. A település lakóterületei falusias és kertvárosias karakterrel jellemzően földszint, de az újabb beépítésű településrészekben emeletes szintmagassággal lakótelkes beépítéssel alakultak ki. Ócsanálós településrészen kizárólag falusias lakóterület jött létre.

d.2. / Helyi egyedi értékek:

Onga Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 2/2016 (II. 10.) önkormányzati rendelet 56. § (2) bekezdése megállapítja a helyi védelem egyedi és területi elemeit.

„(2) Helyi védelem alatt álló építmények:

- a.) Hrsz: 20 - lakóépület
- b.) Hrsz: 122/4 - volt Koczán kúria
- c.) Hrsz: 274 - r.k. templom
- d.) Hrsz: 0167/6 - volt Darvas kúria.
- e.) Onga Főtér - Díszter Hrsz.: 5311, 205, 222, utcák részletei, 221 Kultúrház előkertje,
- f.) Berzsenyi utcai fasor Hrsz.:665.
- g.) Dózsa Gy. u. 22. Hrsz.: 1047
- h.) Kegyeleti Park Hrsz.:460.
- i.) Gesztely felé eső Artéri Híd sor Hrsz.: 021, 02
- j.) Turul-emlékmű Hrsz.:029”

A hatályos Trt. szerinti helyileg védett épületek és területek (pirossal és kisbetűvel)

a.) Onga József A u. 4. hrsz.: 20 lakóépület

az épület részletei

b.) Onga, Major u. 5. hrsz.: 122/4 Kóczán kastély   c.) Dózsa Gy. u. 47. hrsz.: 274

d.) Onga, hrsz.: 0167/6 volt Darvas kúria

f.) Onga, hrsz.: 661/1 Berzsenyi úti fasor

g.) Onga, Dózsa Gy. u. 22. hrsz.: 1047 Darvas Községi Ház és Múzeum

h.) Onga, hrsz.: 460 kegyeleti park a Darvas család nyughelyével

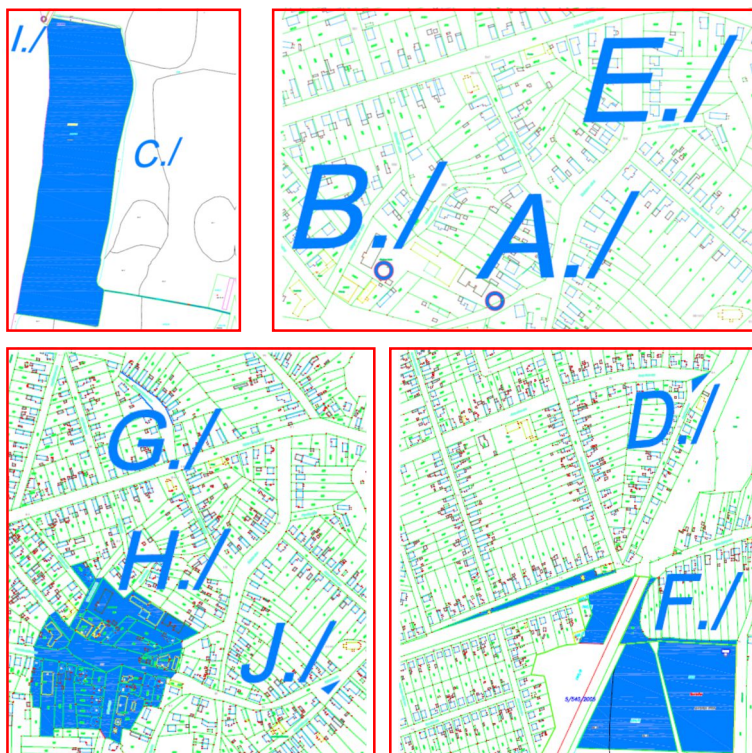
i.) Onga hrsz.: 021; 02 ártéri hídsor

j.) Onga hrsz.: 029 Turul emlékmű

Onga a fent említett védendő épületek és területek mellett az alábbi felsorolás - és pontosítás - szerint olyan helyi értékkel rendelkezik, mely a településképet meghatározza, a településnek egyedi karaktert ad.

- A./ Ált. iskola hársfája a Balaton utca melletti kerítés mellett (legalább 70 éves fa).
- B./ Az iskola udvarán lévő tölgyfa.
- C./ A Kishegy pinceképe, az odavezető útmenti fasor.
- D./ A vasútállomás előtti park.
- E./ A Dózs Gy. úti pince
- F./ Berzsenyi úti Történelmi emlékpark, és emlékművei, a Berzsenyi utca növényállománya, a sportterület mint a zöldfelület része és a vasút két oldalának parkosított területe
- G./ Mikszáth K. utca utcaképe.
- H./ Főtér és emlékművei, valamint a Főtérrel határos beépítés térfalai
- I./ Turul emlékmű és környéke, az egykori megyehatár jelzőkövel.
- J./ A ref. templommal szembeni park.
- K./ Történelmi tanösvény táblái, útvonala.

helyi védelem tervezett épületei és területei (kézzel és nagybetűvel)

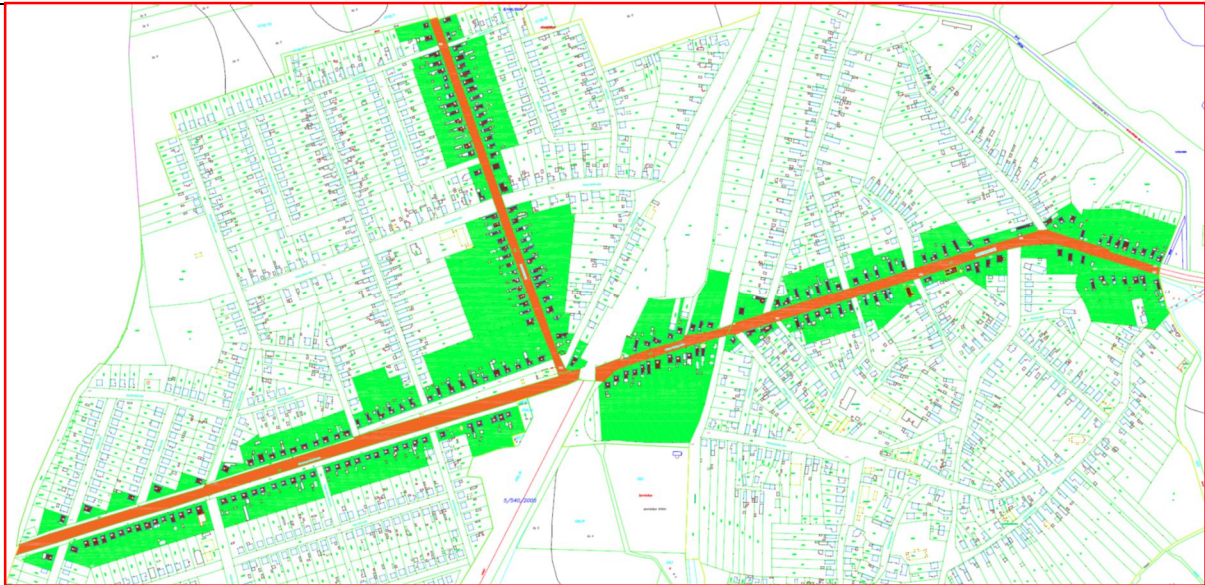
d.3. / Áthaladás szempontjából és helyi érdekből meghatározó településképi területek:

Áthaladás szempontjából meghatározó területek a településre érkező és a településen átvezető, településeket összekötő forgalmi utak által közvetlenül határos területek beépítése. Ezen utak a város esetében a Miskolc irányából a Berzsenyi út, Gesztely irányából a Dózsa Gy. u. valamint a Szikszó irányából érkező Petrovics utak.

Az érkező és áthaladó forgalmi utak mellett kiemelt jelentőségű a város lakosai által a használt meghatározó területek közül a városközpont területe és az oda vezető út által határolt területek beépítése.

Ezen terület a Főtér területe, valamint a Rákóczi út Fő tér és Dózsa Gy. út közötti be-, és kivezet szakasza, valamint a Rózsa út Főtéri szakasza.

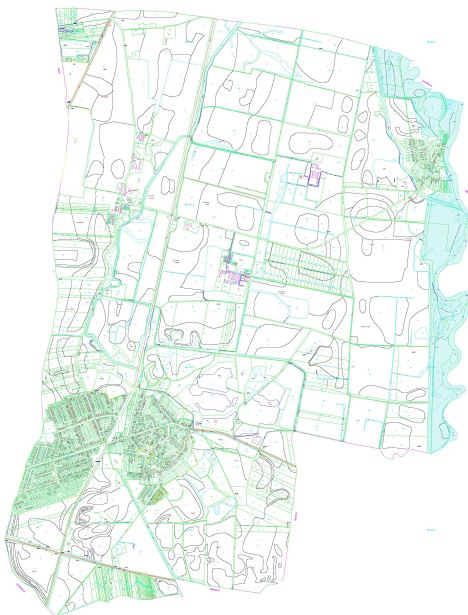

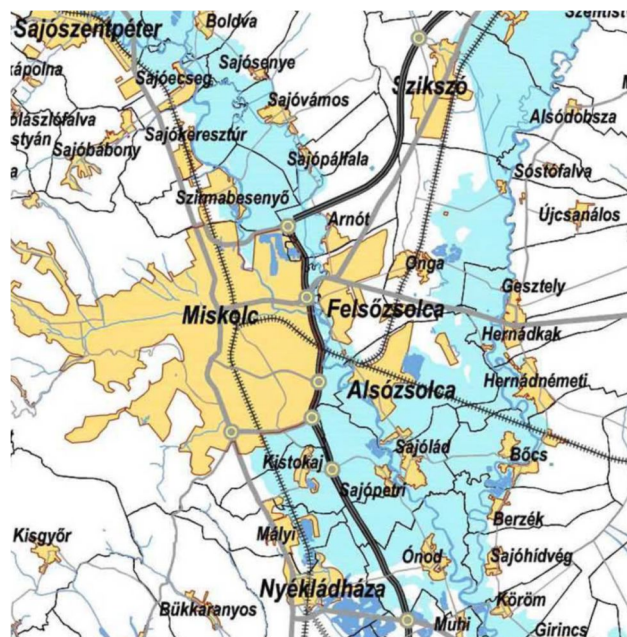
a városon áthaladó forgalmi utak menti beépítés

e./ Településképi és tájképvédelmi szempontból meghatározó területek, táji és természeti értékek:

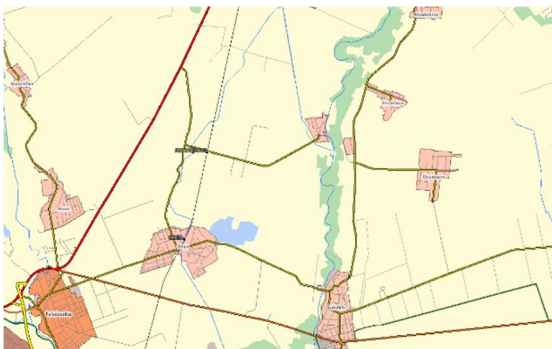
A város területileg az Alföld nagytáj, Észak-alföldi hordalékkúp síkság középtáján belül a Sajó-Hernád-sík kistáj része. A táj egy része a Hernád egykori ártere, annak hullámtéri és

Nagyvízi meder területe

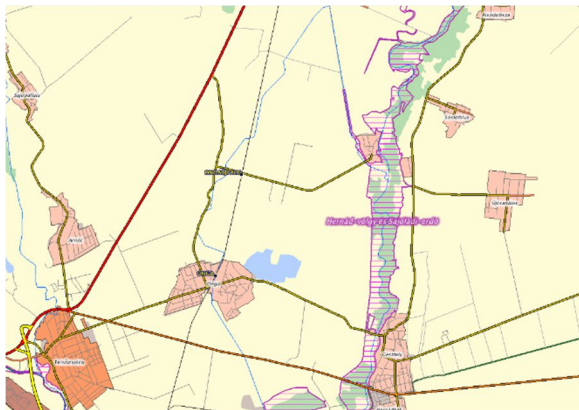
Kivonat BAZ Megye Területrendezési terv 3.12. sz. melléklet nagyvízi meder övezete övezeti tervlapjából

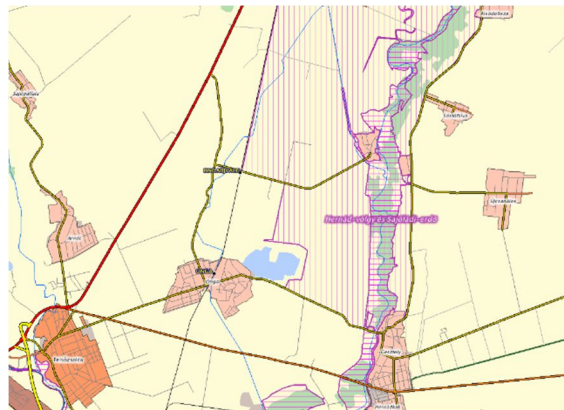
Onga felszíni borítottsága (erdősültsége)

A város közigazgatási területén több nemzetközi, országos és helyi jelentőségű védett terület is található. A védett földrészek többségében a település észak-keleti részén, a Hernád folyó mentén helyezkednek el, több esetben a védettségek egymást fedik. A város területén tájképvédelmi övezet, Natura 2000 területek, ökológiai hálózat elemei, tájvédelmi körzet és természeti területek egyaránt megtalálhatóak.

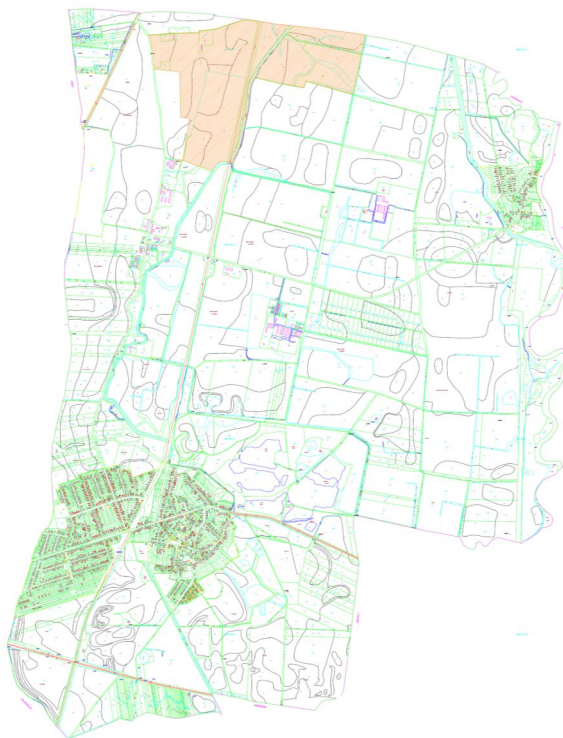

Natura 2000 SCI (különleges természetmegőrzési területek)

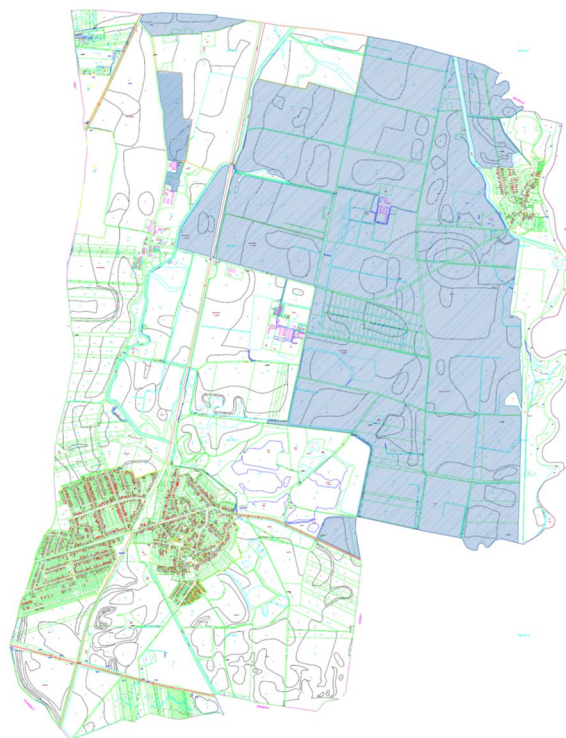

Natura 2000 SPA (különleges madárvédelmi területek)

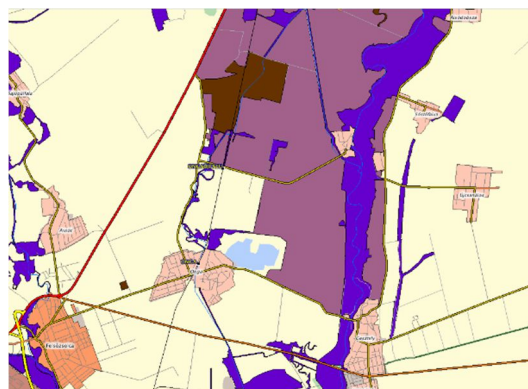
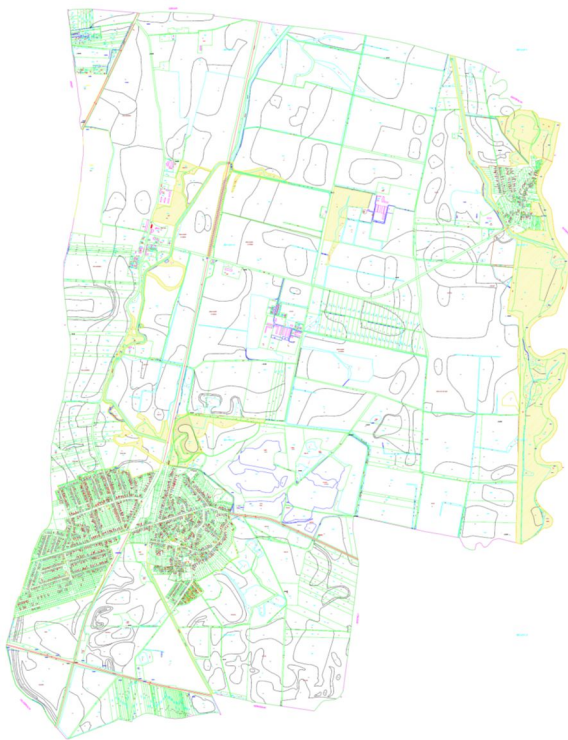
A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Az ökológiai hálózat magterülete

Az ökológiai hálózat magterületének pufferterülete

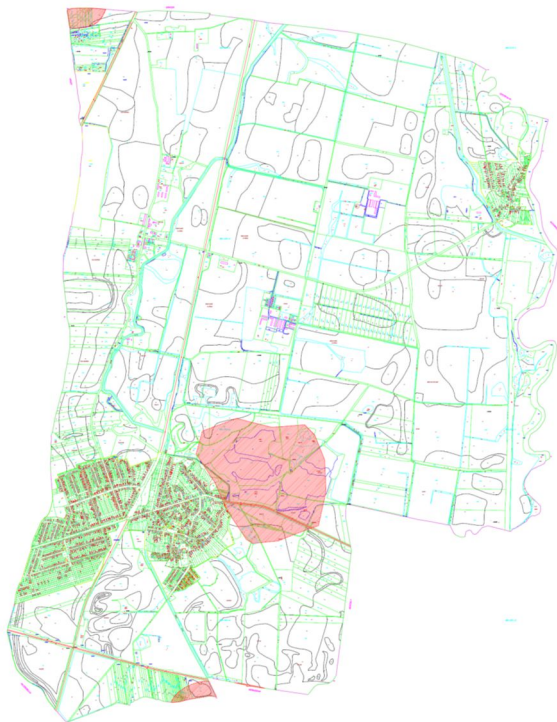

A nemzeti ökológiai hálózat összefoglaló térképe

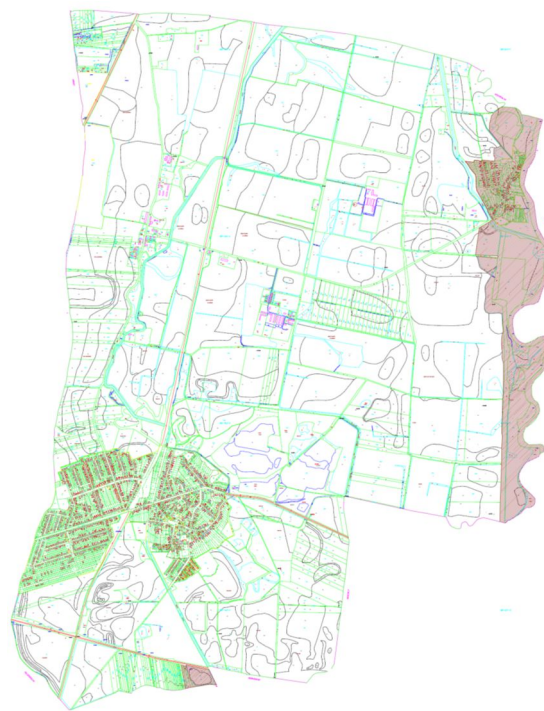
Az ökológiai folyosó Ongát érintő területei

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (OTrT) kerültek lehatárolásra.

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület térképi lehatárolását az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság szolgáltatta.

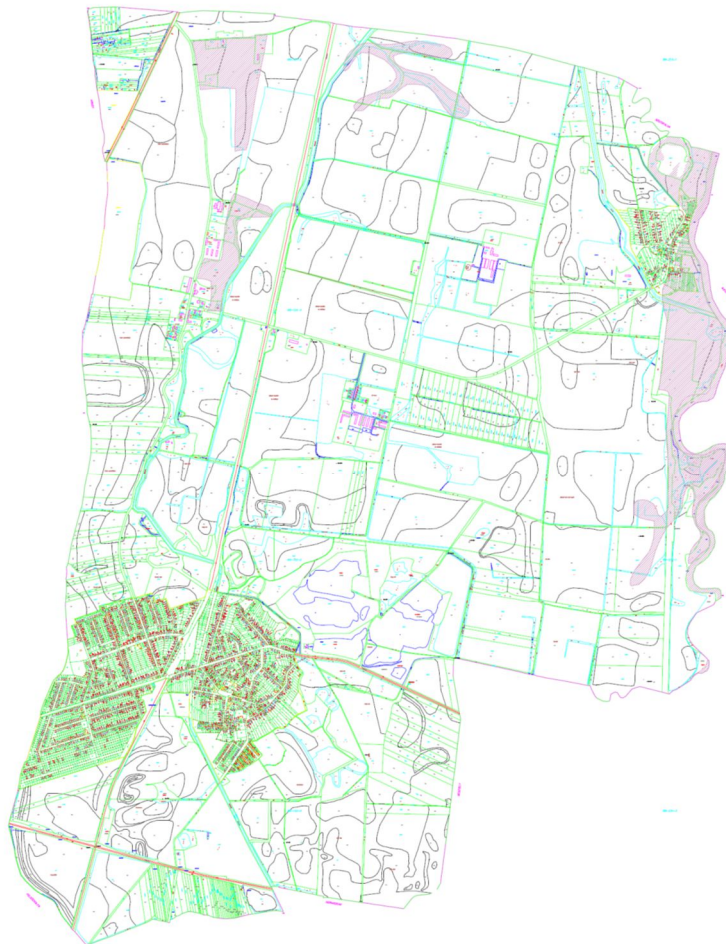

Onga tájképvédelmi övezetei

Onga tervezett tájképvédelmi övezetei

Onga természetvédelmi területei

ONGA ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEI

- Városközpont
- kertvárosias karakterű lakóterület
- falusias karakterű lakóterület
- településképi jelentőségű zöldfelületek és zöldterületi intézmények
- kertes mezőgazdasági karakterű területek
- mezőgazdasági majorsági karakterű területek

ONGA TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEI

ONGA TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL KIEMELKEDŐ TERÜLETEI

- a) Helyi értékvédelmi területek
- b) Helyi egyedi építészeti értékvédelemmel védett épületek
- c) A műemlékek területe és a műemléki környezet
- d) A régészeti érdekű területek
- e) A természeti környezet településképi szempontból kiemelt területei:
  - Természetvédelemmel érintett területek
  - Helyi jelentőségű természetvédelmi terület és a védett természeti érték

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁS

A város egész területére vonatkozó általános építészeti ajánlásokat mutatja be ez a fejezet, melyek jellemzően meghatározzák a városképet

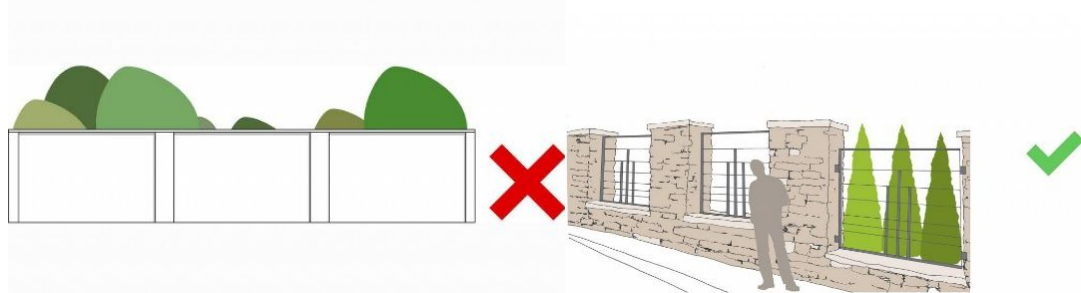
- Új épület építése, vagy meglévő épület átalakítása, bővítése esetén igazodni kell a kialakult városszerkezethez és az adott területen lévő építészeti karakterhez.
- Védelemmel érintett területeken a meglévő építményeket fenntartani, bővíteni, átalakítani, valamint új építményeket létesíteni, csak a meglévő építményekkel összehangoltan, a jellegzetes településkép, valamint az épített és természetes környezet megjelenését megőrző és azt fejlesztő módon lehet. Az illeszkedés szempontjából az épületek fő tömeg- és tetőformája, külső homlokzata, az alkalmazott anyag, azok színe, felületképzése meghatározó jelentőségű
- Meglévő épületek átalakítása, bővítése esetén az új épületrészeknek a meglévő épülethez való illeszkedése az architektúra, anyaghasználat és részletképzés tekintetében egyaránt kötelező.
- Építmények elhelyezésénél törekedni kell a lehető legnagyobb összefüggő zöldfelület kialakítására.
- A település sziluettjének védelme érdekében a település bármely területén, ahol a jellemző települési karaktertől eltérő szintszámú épület vagy eltérő magasságú építmény megvalósítását tervezik, hatásvizsgálati tanulmány és településképi vizsgálat szükséges
- Homlokzati felületképzés esetén kerülendők a harsány, földszínektől és pasztell földszínektől eltérő színezés, valamint a teljes homlokzaton megjelenő reklám célú falfestés

- Új tetőzet kialakításánál, a gazdasági területek kivételével kerülendők a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák alkalmazása (pl.: műanyag hullámpala, felületkezelés nélküli fém tető).

- Utcai kerítés kialakításánál törekedni kell az áttört felületek látványának biztosítására.

- A fényszennyezés megakadályozása, valamint a kellemes fényérzet érdekében törekedni kell a 3000K színhőmérsékletű érték alatti fényforrások alkalmazására a kültéri világítás esetén.
- Fényforrások elhelyezése és tervezése esetén kerülendő a felfelé irányuló fény alkalmazása, talajszintbe épített fényvetők telepítése nem javasolt.
- Szellőzőt és klímaberendezést a településképi szempontból meghatározó és egyedi védelem esetén, utcafronti homlokzatra elhelyezni nem ajánlott

- Homlokzati nyílászárók cseréje esetén, az épület homlokzatán alkalmazott nyílászárók színét és jellemző osztását szükséges megtartani, kivéve, ha a homlokzaton minden nyílászárót egyidejűleg kicserélnék

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

- Az illeszkedés teljesülése kifejezetten a zárt sorú és ikres beépítés esetén különösen jelentős, új beépítés, bővítés, felújítás során az alábbi építészeti elemek egymáshoz való illeszkedésének vizsgálata javasolt:
  - a párkány magassága, kiülése, folyamatossága,

- a tetőidom formája, a tető hajlásszöge,

- a tetőfelépítmények jellege, aránya,

- a homlokzatok vonalvezetése, plasztikussága, architektúrája,
- a tömegképzés jellege,

- a nyílások arányrendszere, a teljes homlokzatfelülethez való viszonya tekintetében

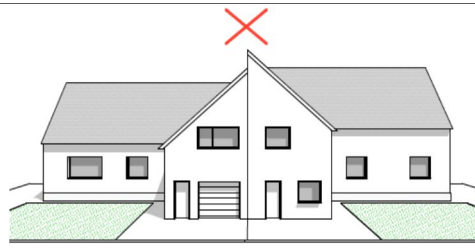
- Ikres beépítésű épület átalakítása, felújítása, bővítése esetén az illeszkedés biztosítása érdekében javasolt a következő tömegformálási módok betartása:
  - a tetőgerinc és az ereszvonál párhuzamos futása,

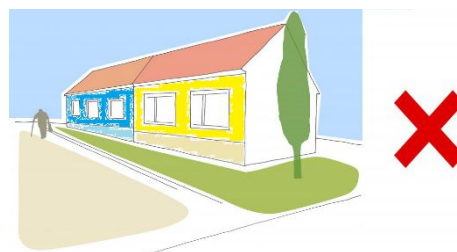
- az ereszvonalak közötti eltérés ajánlottan ne haladja meg az 1 méteres különbséget,
- keresztszárny az utcavonalra merőlegesen építhető, azonban annak területe ne haladja meg a teljes homlokzat hosszának felét, valamint a tető attika falának magassága az 1,5 métert,
- az ikres beépítés másik ingatlan részének újbóli beépítésekor a meglévő szomszédos építészeti megoldásokhoz illeszkedni szükséges,

IKRES BEÉPÍTÉS

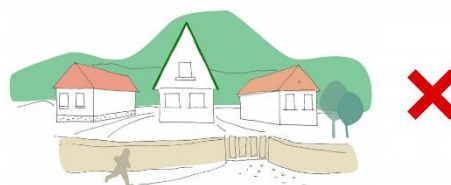
- ikres beépítés színezésénél a pasztell földszínek alkalmazása javasolt, a közép-színek (kiemelésre szolgáló) aránya ajánlottan ne haladja meg a homlokzat felület 20 %-át. A másik ingatlan részének homlokzat felújításakor a már átszínezett szomszédos épülethez való igazodás szükséges, legalább színárnyalat tekintetében.

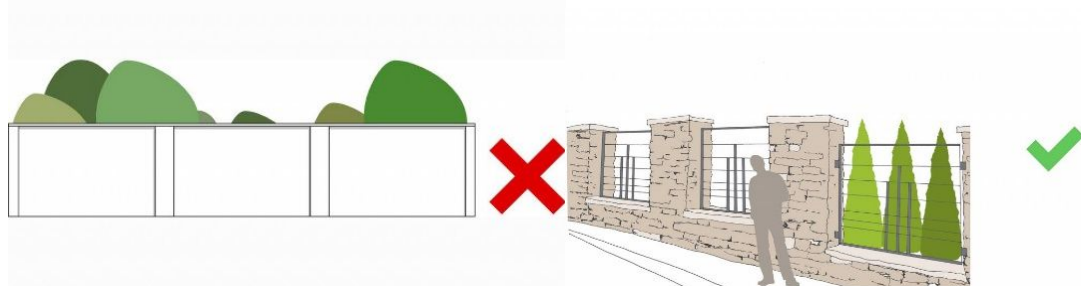
- A magastető ráépítések az alábbi ajánlások betartása szükséges:
  - az épületek meglévő homlokzatmagasságát csak a tetőtér beépítésnél megengedett mértékben, legfeljebb 1,5 méter magassággal ajánlott növelni,
  - magastető ráépítés és beépítés a legfeljebb kétszintes épület magasságig javasolt, amennyiben hasznos szint létesül, építése egységes, teljes épületegyüttest magába foglaló módon történjen,
  - emeletráépítés engedélyezése többlakásos lakóépületen nem ajánlott,
  - önálló álló tetőablak építése nem javasolt, helyette a homlokzattal egybeépített, a homlokzatszélesség 1/3 részét meg nem haladó tetőfelépítmény létesíthető, melynek magassága nem haladja meg az emeletmagasság mértékét,

- a tetőterek összekapcsolása az alattuk lévő szintekkel lehetséges,
- tetőtér beépítés esetén maximum 2 önálló rendeltetési egység építése ajánlott,
- a kialakítandó tető hajlásszöge a 45°-ot meghaladóan nem javasolt,

- alacsony hajlásszögű (15° alatti) tetőszerkezet építése, vízszigetelési problémák megelőzése érdekében nem javasolt,
- Önálló pavilon (sem könnyűszerkezetes, sem szilárd építőanyagokkal épített) elhelyezése nem ajánlott.
- A közterületi terv készítésekor az alábbi szempontok figyelembevétele szükséges:
  - a területen csak a környezetbe illő, stílusban nem idegen elemek, és építmények elhelyezése támogatott,
  - a burkolt felületek kialakításánál kombinált burkolatfelületek megjelenése is támogatható (aszfalt, beton, kis-elemes, nagy-elemes beton),
  - szükséges, hogy a mikroarchitektúra elemei és az utcabútorok egy területegységben belül egy tárgy-együttest alkossanak,
  - a védett területeken a stíluskeveredés, az épített környezethez és a terek, közterületek karakteréhez nem illő tárgyak elhelyezése kerülendő,
  - új építmények építése, meglévő épületek héjazatának felújítása, cseréje során nem kerülendő a hullámpala, cserepeslemez, trapézlemez valamint a bitumenes hullám- és zsindelyfedés alkalmazása,
- Utcai kerítés kialakításánál törekedni kell az áttört felületek látványának biztosítására.

VÁROSKÖZPONTI KARAKTER KÖZTERÜLET

- Ajánlott a városközponti térszövetek zöldfelületeinek, közparkjainak, növényállományának a mai igényeket színvonalasan kiszolgáló, hosszú távon életképes és fenntartható teljeskörű megújítása
- Szükséges a városközpont gyalogos-sétáló felületeinek további fejlesztése, törekedni kell a gépjárműforgalom által használt közterületekkel szemben a gyalogos közterületek és zöldfelületek kiterjesztésére.
- A városökológiai hatás és az élhetőség növelése érdekében ahol az utca szélessége lehetővé teszi, gondoskodni kell az egységes fasor telepítéséről, ahol fasor telepítésére nincs lehetőség, ott dézsás növények, fák elhelyezésével szükséges a zöldfelületi arányt növelni.
- A közterületek és zöldfelületek fejlesztése, kialakítása, valamint közterületi burkolatok, utcabútorok, lámpatestek cseréje, felújítása csak egységes koncepció alapján történhet, a Főtér felújítása követendő példaként javasolt.
- növény kiültetésekre, és igényesen kialakított virágágyásokra a városközponti területeken sok jó példa található, a kezdeményezés folytatása és kiterjesztése a többi városrészre ajánlott

ÉPÜLET

- Új épület elhelyezése esetén követelmény a fokozott illeszkedés az arányosság gondolatát szem előtt tartva.
- Helyi területi védelemmel érintett városközponti területeken lévő épületek rekonstrukciója csak egységes koncepció alapján történhet
- Helyi védelemmel érintett épület felújítása során törekedni kell az eredeti állapotot tükröző építészeti kialakításra.
- Az igényes és értékes építészeti részletek feltétlenül megőrzendők, a megőrzés érdekében folyamatos karbantartásukról gondoskodni kell.
- Energetikai korszerűsítések alkalmával törekedni kell a teljes homlokzat egy időben történő felújítására.
- A homlokzatok formálásánál és felújításánál törekedni kell egy épület vagy egy épület-szekció esetében, hogy az erkélyek, loggiák korlátjainak cseréje, előtetők, redőnyök azonos formában és színben egy időben valósuljanak meg.
- A tetőfedés során kerülendők a harsány, természetes fedési módoktól eltérő színű és anyaghasználatú technológiák (pl. felületkezelés nélküli fémtető, bitumenes zsindely, hullámpala, cserepes lemez vagy hasonló műszaki tulajdonságú építőanyagok).

- Helyi védelemmel érintett épület energetikai felújítása során kerülendő a műanyag ablakok használata
- Közterületről látható homlokzati felületen épületgépészeti elemek nem, vagy csak rejtetten jelenjenek meg

- Üzletportálok kialakítása egymással és az épület homlokzati architektúrájával összhangban, annak értékeit szem előtt tartva történhet, az egy épületen belül történő hirdetőberendezések elhelyezését valamint az üzletek homlokzati megjelenítését egységesíteni szükséges.
- Az egyes épületek földszintjének megközelítését szolgáló lépcsők elhelyezhetők, azonban kialakításuk és elhelyezésük módját illeszkedés szabályaira való szigorú tekintettel kell megállapítani az eredeti épület építészeti adottságaihoz igazodóan.
- A városközponti átalakuló területeken a terület építészeti értékeire tekintettel lehet csak új funkciókat kialakítani, épületet átalakítani vagy új épületet építeni csak magas építészeti minőség létrehozása függvényében lehet.
- Az átalakuló területeken modern anyagok, technológiák, harsányabb színek alkalmazása lehetséges az egykori, átalakulással érintett ipari területeken az építmények eredeti tömegformálása és értékes építészeti részleteinek megőrzése fokozott figyelmet kíván, bontás csupán az építészeti értéket nem képviselő épületek tekintetében javasolt.

KERTVÁROSI KARAKTER

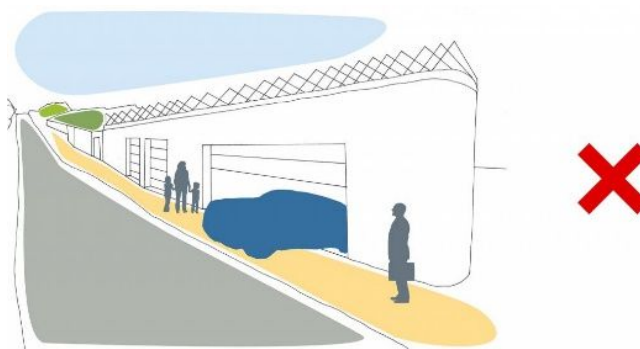
Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó kertvárosias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében.
- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó kertvárosias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magastető, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében ajánlott.

- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcáfronton álló épület, épületrész esetében

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

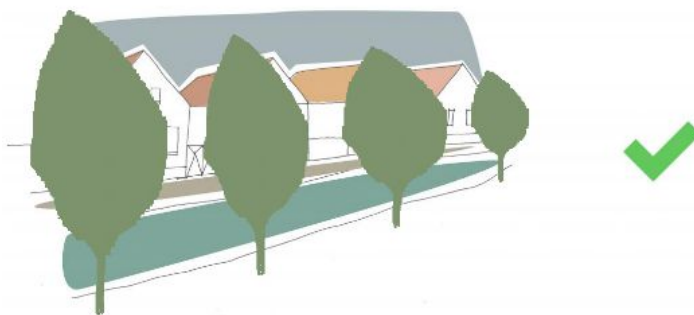
FALUSIAS KARAKTER

Jelen ajánlások csak a településképi szempontból meghatározó, kiemelt jelentőségű városi és települési utak melletti, ahhoz csatlakozó önálló falusias karakterű lakóterületek teleksoraira vonatkoznak.

KÖZTERÜLET

- Azokon a területeken, ahol jelenleg a gyalogos forgalom számára nincs kiépítve járda, javasolt a hiányzó járdaburkolatok legalább egyoldali kiépítése a biztonságos gyalogos közlekedés megvalósítása érdekében amennyiben ez fizikailag lehetséges.
- A kialakult közterületek és utcák fásított jellege megőrzendő, a mára beállt faállomány fokozott védelme és fejlesztése fontos városfejlesztési szempont kell legyen
- Utcai növénytelepítés a kialakult utcaképre tekintettel, a meglévő növényzet karakterét megőrizve történjen.
- Új utcák kialakítása során a zöldfelület-rendezését minden esetben biztosítani kell, legalább egyik oldalon fasor ültetése javasolt.

- A településképi szempontból meghatározó falusias karakterű területek településképi megjelenésének fejlesztése céljából utcafásítási program kidolgozása ajánlott.
- Közterületi burkolt autóbeállók, parkolóhelyek a zöldfelületek rovására történő további térnyerésének megakadályozása szükséges.

- Kerítés kialakításánál kerülendő a közterületek felőli tömör megjelenés, a kerítéselemek áttörtségét biztosítani szükséges.

ÉPÜLET

- A területre földszintes, tetőteres maximum Fsz+1 épületek jellemzőek az alacsony beépítési magasság megtartása javasolt.

- Az épületek jellemző tetőkialakítási formája magas tetős, attól eltérni csak az utcafronttól távolabb elhelyezett melléképületek esetében lehetséges.

- Új tetőzet kialakítása csak a környező meglévő beépítés tetőzetének hajlásszögei figyelembe vételével lehet, ahhoz teljes mértékben illeszkedni szükséges.

- Ajánlott a tetőhajlásszög mértékét 25-47 fok között kialakítani.

- Lapostető létesítése nem ajánlott az utcáfronton álló épület, épületrész esetében.

- Hagyományos soros beépítésű falusias lakóterületek esetében csak olyan építés és telekalakítás valósítható meg, ami a lakóudvarok beépítettségét nem növeli illetve egy lakóudvaron belül legfeljebb két lakóház - két melléképület megvalósítása ajánlott a hagyományos magyar beépítési formavilág megőrzése érdekében.

- Épületek felújítása során kerülendők a harsány, környezetbe nem illő színek, a homlokzat, egyéb építmények, kerítések színezésénél pasztell-földszínek alkalmazása javasolt.

JELENTŐS ZÖLDFELÜLET ÉS ZÖLDFELÜLETI INTÉZMÉNYTERÜLET

KÖZPARKOK

- a zöldterületeket a funkciójuknak megfelelően kell növényzettel beültetni. Létesítése, átalakítása, átépítése csak közterületi terv alapján történhet.
- a közparkok legalább 70 %-ban kialakítandó zöldfelületeinek legalább 40 %-át fásítottan kell kialakítani a tájkarakterhez illeszkedő növényállománnyal.
- a Berzsényi úti fasor területén végig húzódó, közepén elhelyezkedő parkrészt meg kell őrizni, abban sem műtárgyak, sem azt zavaró egyéb építmények nem helyezhetők el,
- a területet kiszolgáló egyéb épületek csak fejlesztési tanulmányterv alapján helyezhetők el,
- a területen játszó- és pihenőszerek, kerti építmények, szobrok, emlékművek és a területet kiszolgáló épületek elhelyezése egyedi építészeti megoldásokkal ajánlott,
- zöldterületi intézményterületeken a közösségi célú zöldterületi intézmények telkeinek, udvarainak rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezetalakítási, zöldterületi tervet kell készíteni,
- a zöldterületi intézmények fejlesztése előtt a teljes területre vonatkozó fejlesztési tanulmánytervet kell készíteni., az egyes beruházások fejlesztési terv ütemei szerint valósíthatók meg, törekedve mindig az egységes városképi megjelenés biztosítására.
- a sport célú területeken sportépítmények, ezek kiszolgáló létesítményei, a területet használók ellátását szolgáló vendéglátó, szálláshely szolgáltató létesítmények helyezhetők el,
  - a parkolást és a megfelelő szociális kiszolgáló épületeket biztosítani kell
- a temető telkeinek rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet alakítási, zöldterületi fejlesztési tervet kell készíteni,
  - a temető telkeinek rendezése során a közterületeknek megfelelő színvonalú környezet alakítási, zöldterületi fejlesztési tervet kell készíteni,
  - a temető területeken belül az urnafalakat lehetőség szerint a terepadottságok kihasználásával támfal szerűen, vagy részben földdel takartan kell megvalósítani,
  - sírbolt, kripták csak földdel takartan helyezhetők el.
  - a sírmezőkön belül az egyes sírok fölé önálló felépítmény nem építhető.

HELYI TERÜLET VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETRE, A MŰEMLÉKI KÖRNYEZETRE TERÜLETÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

KÖZTERÜLET

- helyileg védett területen szükséges megőrizni a település jellegzetes szerkezetét, telekrendszerét, utcavonal vezetését, új telek kialakítása, vagy telek-átalakítás csak ezzel összhangban javasolt,

- utcák, terek kialakításához és fejlesztéséhez minden esetben közterület alakítási terv készítése szükséges,
- védett területeken műtárgyakat, közterületi burkolatokat és berendezéseket (utcabútorok, hirdető berendezések, világítótestek, pavilonok, autóbuszvárók, stb.) az utcakép jellegzetességének megtartásával szükséges megvalósítani,
- utcabútorok kialakításakor és elhelyezésekor törekedni kell arra, hogy azok egy tárgye gyüttést alkossanak, azok a környezetük építészeti karakterébe illeszkedő típusúak, időtálló kivitelűek és lehetőleg egyedi tervezésűek legyenek,
- különös gondot kell fordítani a településre, településrészre jellemző hagyományos kerítés- és kapuformák, építményfajták, valamint a növényzet megtartására,

- a védett területeken az utcai díszburkolatok kialakításakor ajánlott a kis, közepes, vagy nagyelemes burkolókő használata lehetőleg szürke, antracit vagy homok színben,
- műemléki környezetben és helyi védelmi területen új közművek elhelyezése, valamint közműhálózat fejlesztése során a közművek elhelyezése föld alatt javasolt,

ÉPÜLET

- védett területen lévő építményeket, illetve új építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes településképp, valamint az épített és természetes környezet megjelentését biztosító módon lehet építeni, illetve a meglévőt fenntartani, bővíteni, átalakítani,
- védett területen az új épületek tömegarányait, fő méreteit, a környezetében lévő hagyományos épületekhez való harmonikus illeszkedését, ezen épületek homlokzatszélességét, gerinc- és párkánymagasságát, tetőformáját, anyaghasználatát figyelembe véve szükséges meghatározni,

- védett területen elhelyezkedő épület tetőfelületén önálló, álló tetőablak nem javasolt, kivéve, ha az eredeti formában megtalálható,
- fekvő, tetősíkba illesztett tetőablak mind egyedileg, mind sorolva elhelyezhető,
- műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken az egyes épületek homlokzatain nagy, összefüggő nyílásfelületek elhelyezése kerülendő (szalagablak, erkélysor, stb.),
- nyílás és falfelületek aránya a műemléki épületekhez és védett értékekhez hasonló arányrendszerrel és tagozati gazdagsággal való megjelenítése szükséges, a földszinti portálok esetében is,

- műemléki környezetben és helyi védelem alatt álló területeken a meglévő épületek párkánymagasságához igazodni szükséges,
- a meglévő kortörténeti dokumentumok alapján az egyes épületek eredeti homlokzati kialakítása igény szerint rekonstruálandó, legalább jellegében, anyaghasználatában, tetőfelépítményeiben,

HELYI VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ ÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ EGYEDI ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

- az egyedi védelem alatt álló épület átalakítása során annak tömegét, homlokzatát, anyaghasználatát, jellegzetes formai kialakítását a falfelületek és nyílászárók arányát megváltoztatni nem lehet,
- a homlokzati díszítőelemek (gipszek, tagozatok, mozaikok, festett díszítések, szobrok, egyéb értékek) és eredeti épület-kiegészítők, korlátok, belső nyílászárók, kapuk megőrzése szükséges,

- az egyedi védelem alatt álló épületre emeletráépítés nem megengedett,

- a helyi védettségű építészeti örökség korszerűsítésére, átalakítására, bővítésére lehetőség van, azt a védelem ténye nem zárja ki, amennyiben a beavatkozás az építmény védelmére okot adó jellegzetességet nem változtatja meg, azok eredeti helyükön megtarthatók,
- helyi védettségű építészeti örökséghez történő hozzáépítés, ráépítés, vagy annak telkén új építmény, építményrész építése csak úgy olyan módon ajánlott, hogy a beavatkozással létrehozott egység ne akadályozza a védett építészeti érték fennmaradását, érvényesülését, hitelességét,
- helyi egyedi védettségű építmény teljes bontása nem lehetséges, részleges bontására akkor van lehetőség, ha a bontani kívánt építményrész építészeti értéket nem hordoz és a bontás a védelem alá helyezését megalapozó építészeti értékek sérelme nélkül megvalósítható,

- a teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védettséget élvező területek nem alkalmasak:
  - műemléki környezet
  - helyi értékvédelmi terület
  - településképi jelentőségű területek
  - településképi jelentőségű útvonalak
  - védett zöldterületek és zöldterületi intézmények (Nemzetközi védelem alatt álló, Natura 2000 területek, országos védelem alatt álló területek, országos ökológiai hálózat területei, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek)
- a teljes település ellátását biztosító felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények, műtárgyak elhelyezésére az alábbi védettséget élvező területek alkalmasak:
  - a város gazdasági területei korlátozás nélkül,
  - egyéb településképi területei akkor, ha az elhelyezni kívánt létesítmény telekigénye nem haladja meg a 400 m²-t

A REKLÁMHORDOZÓKRA VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK

- Fontos különbséget tenni az eltérő célú reklámozási tevékenységek között. Az épületek falán elhelyezett cégérek, cégtáblák, cégérszerű reklámtáblák az adott épületben folytatott tevékenység reklámozását szolgálják.
- A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon hirdető-berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Itt a város egységes megjelenést követel meg. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a külön elfogadott típustervek alapján készített reklámoszlop, reklámhenger és „citylight” típusú hirdető-berendezések állnak rendelkezésre a város különböző, frekvenciált pontjain. A bevezető útjaink mentén és a belvárosi épületeken elhelyezett óriásplakátok közül csak az önkormányzattal vagy reklámhasználó társasággal kötött hatályos szerződéssel rendelkező elemek maradhatnak fenn.

CÉGÉR ELHELYEZÉS A VÁROSKÖZPONTBAN

- Az egyes üzletek homlokzati megjelenítését és reklámjainak elhelyezését egy épületen belül egységesíteni szükséges a földszint fölötti övpárkány kialakításával az eredeti homlokzati elemekhez illeszkedő módon
- az épületek homlokzatain elhelyezhető cégérek, cégtáblák és cégfeliratok kialakításánál biztosítani szükséges, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok meglévő, vagy tervezett vízszintes és függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyaival
- az épületek homlokzataira kerülő cég- és címtábla, információs vagy más célú berendezés kialakításakor figyelemmel kell lenni a fellelhető épületdíszítő tagozatok elhelyezkedéseire, azok eltakarása nem lehetséges
- tetőfelületen való cégér elhelyezése nem támogatott
- közvilágítási berendezésen, hírközlési oszlopon reklám célú felület elhelyezése nem támogatott. Egyéb közmű berendezésen legfeljebb 2 darab, A1-es méretet meg nem haladó méretű reklámfelület elhelyezése lehetséges,

- reklám-, illetve hirdetési célt is szolgáló molinó, építési védőháló, védőszövet csak az építés idejére alkalmazható, azt az építés befejezésekor a homlokzatról szükséges eltávolítani,
- megállító tábla elhelyezése csak ott javasolt, ahol az útestre merőlegesen legalább a balesetmentes közlekedést biztosítva van, paramétereit tekintve maximum A1-es méretű, a településképi védettségekhez és karakterkhez igazodó, a védettségi szintnek megfelelő, illeszkedő berendezés képében,
- új üzletet kialakításakor vagy meglévőt felújításakor annak portál üvegfelületén és nyílászáró üvegfelületén elhelyezett reklámfólia elhelyezésekor a külön jogszabályban előírt mértékekhez való igazodás szükséges,
- a helyi területi és egyedi védelemmel érintett épületek közterületi homlokzati vonala előtt utcabútoron reklámhordozó elhelyezése nem támogatott,
- molinó és transzparens kihelyezése ajánlottan építkezés védőhálójára helyezhető ki, illetve időszakos rendezvény népszerűsítésére, szabadtéri, időszaki kiállítás prezentálására céljából,
- reklám- és hirdetőberendezés elhelyezése emlékműveken és köztéri műalkotásokon nem támogatott,
- reklámhordozó céljára szolgáló utánfutó elhelyezése közterületen nem támogatott,
- totemoszlop és zászlótartó csak üzemanyagtöltő állomások és 500 m²-nél nagyobb kereskedelmi egységek esetében támogatható

EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEKRE VONATKOZÓ TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK

- közműlétesítmények elhelyezése a városképi megjelenésre való tekintettel lehetséges
- vezetékes elektronikus hírközlési hálózat föld alatt vagy meglévő oszlopsoron szükséges vezetni, új oszlop létesítése nem támogatott.
- helyi védett területen magastetős épület esetén, táblás napelemeket/napkollektorokat elhelyezése nem támogatott
- napelemcserép alkalmazása a tető teljes felületén lehetséges
- helyi védett területen kívül, a homlokzati napelemek elhelyezésekor tekintettel kell lenni épület nyílásméretéhez, kiosztásához, azokhoz való igazodás szükséges

JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

